

Lapunk példányonkénti árusításának teljes bevétele az aradi Kossuth-szoboré.

Tizenhatodik évfolyam. 256-ik szám.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDEKEN:
Egy évre ..... 33 korona.
Egy hónapra ..... 3 k. 40 f.

ÁRUFIZETÉS:
Egy évben postai sor egyenlet 20 fill.
Miközben levelezésről 10 fillér.

Helyi ár 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült
vannak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 24.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 124.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1901.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Péntek, november 8.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vesztésünk: Uj párt, uj vezér.
- Vallás és politika.
- Lé-Hung-Csang meghalt.
- Ugron pártja Ugron Gábor nélkül.
- Pettisek tárgyalása.
- A menekültek rojtelmeséi.
- Párbaj egy vers miatt.
- Kétszázharminc koronás betűzéses lépés Aradon.
- Egy millió eső.
- Jókainé kudarc.
- A református bál.
- A polgármester búcsúja.
- Két újabb betűzés.
- Védjük a leányokat.
- Tárcs: A magyar bor. Írta: Lendesz Elek.
- Regény-Csarnok: A karvalyek vára. Írta: Theuriot André.

Uj párt, uj vezér.

Arad, november 7.

Keresztelőt tartottak ma Budapesten. Egyik politikai párt, a melyik legjobban össze volt zsugorodva számbelileg, a melyik nagy zavart sohasem csinált az országgyűlésben, legfeljebb kint a hazában, ott is inkább szóval, mint cselekedettel: megcserélte ma a zászlójára felírt nevet. Volt eddig Ugron-párt, mátol fogva — Szederkényi-pártnak hívják.

Ég és föld közt lebeg még ennek az új pártnak a politikája. Ki tudja, mily irányu, mily meggyőződésű, milyen alapon álló párt lesz belőle.

A mai napig mit sem tudott a világ a Szederkényi-pártról. Magáról Szederkényi Nándorról csak annyit, hogy öreg ember és országgyűlési képviselő. Tagja volt az ugynevezett Ugron-pártnak. Sok vizet nem zavart; nagyobb szabású akciók nem fűződnek nevéhez. Országos rokonszenvenek nem örvend, de ellenszenvet sem kelt. Politikai bűnököt tudunkkal nem követett el, de nem tudjuk, hogy képes-e politikai erények kifejtésére. Azt sem tudjuk, hogy egy párt élén, tehát mégis exponált helyen tud-e hatni akár a közviszonyokra, akár a nép egy részére. Szóval, nem igen sokat tudunk róla, csak azt az egyet tudjuk bizonyosan, hogy most egy országgyűlési pártnak elnöke.

Ez a párt a maga kommunikéit most még csak úgy küldi szét, hogy a „Szederkényi Nándor elnöklete alatt álló párt...“ De a dolgok természetes rendje szerint nemsokára egészen és teljességében „Szederkényi-párt“-nak fogja nevezni az egész frakciót annál is inkább, mert most még, legalább ebben a pillanatban, politikai hitvallásának igazi tételeit, jellemző hitcikkelyeit nem ismeri a világ és így csak személyi elnevezése lehet ennek a pártnak.

Az istenben boldogult Ugron-párt maradéka változtatta meg illetéknéppen a nevét. Hogy ez a párt az idők forgásában milyen metamorfózisra ment át, arról az időszaki sajtó annak idején híven beszámolt.

Tudjuk, hogy függetlenségi és 48-as pártnak vallották magukat, de azt is tudjuk, hogy a függetlenségi és 48-as párt kerékén részt ütöttek, a mennyiben, elütöleg a függetlenségi és 48-as Kossuth-párt politikai hitvallásától, a delegációba belementek. Rést ütöttek más, ennél még sokkal mélyebben eső dolgokon is; nevezetesen a szabadelvűség nagy eszméjén, a mely a függetlenségi és 48-as Kossuth-párt hagyományos és sérthetetlen hitcikkelyeihez tartozik. Tudjuk, hogy ez a magát függetlenségi és 48-as pártnak mondó frakció titkos szerelmi viszonyt folytatott az ország legreakcionáriusabb pártjával, a néppárttal és huzamos ideig foglalkoztatta a közvéleményt pro és contra nem annyira nevezetes és országra szóló politikai tettekkel, hanem személyi természetű ténykedésekkel. És végül tudjuk, hogy ez a párt részben személyes, részben politikai indokoknál fogva lassanként belső egyenetlenségek és külső viszonyoknál fogva szét daraboltatott, a kapcsok a tagok közt meglazultak, úgy, hogy most ime új személyi elnevezést kapott a párt.

Nem a régi Ugron-párt nekrológiáját akarjuk megírni. Arról már annak idejében irtunk volt eleget. De most, amikor az új párt, illetőleg annak vezetősége van napirenden, kénytelenek vagyunk regisztrálni, hogy amennyiben a régi párt foglalkozást adott a közvéleménynek, az a vezetők egyéniségének volt tulajdonítható.

TÁRCA

A magyar bor.

Írta: Lendesz Elek.

Néhai való jó Paksi Szathmáry Mihály a tizenhetedik században körömszakadtáig erősítette, hogy a paradicsomban a szőlőtő volt a tudás fája. A tudós férfiat az etikai következtetésen kívül alkalmasint az is csábíthatta ebbeli hitére, hogy a szőlőtőről már a legrégebbi írásokban is van emlékezés. A szőlőkultúráról azt lehetne mondani, hogy olyan régi, mint maga az emberiség; a népek őstörténelmében legalább jelentős szerepe van már.

Hazánkban is az idők legendás messzeségébe nyullk vissza a róla való emlékezés. A magyar embernek, különösen a régebbi időben, a legkedvesebb s a legjövődélmezőbb foglalkosságai közé tartozott a bortermelés. Még a heraldikában is nyoma maradt ennek, mert több vármegye címerében ékeskedik a szőlőtő. — Különösen Baranyavármegye címere jellemző e tekintetben hatalmas szőlőtővel, melyet Józsa és Káleb görnyedve visznek kosszu rudon.

Még jellemzőbb és tetszetősebb e vármegye nevének bor-anya-ból való származtatása. Való, hogy Baranyavármegyében a szőlőkultu-

ra visszanyulik Probus római császár idejére. A szerémségi kertésznek trónra jutott fia 276-ban beültette szőlőtőkével a Mons-Almus magaslatait s innen származott át azután Baranyába a szőlő. De még régebből is van adatunk a hazai szőlőkultúra meghonosodására: Strabo említi, hogy a mai Erdélyben, Burevistes dák király idejében kivágták a szőlőket egy Decaenus nevű varázsló őstőnzésére.

A magyar nép gazdasági érzékéről tesz tanúságot, hogy a szőlőművelés az első kísérletek után hamarosan elterjedt országszerte s a többi közt a Balaton mellett 861-ben, a Zala folyó mentén pedig 868-ban már bőviben termelték a szőlőt, mely azután gyakran szerepel az Árpád-házi királyok okirataiban.

Hazánkban a legrégebbi szőlőültetvények közül valók a kecskeméti öreg szőlőskertek, a melyeknek telepítését IV. Béla és Nagy Lajos uralkodása közé teszi a krónika. Rege is van a kecskeméti szőlőről; Ipolyi ezt a régi adatot jegyzi fel róla a Magyar-Mitológiában: „A kecskeméti hegyen megfúrtak egy szőlőtőkét, csapot tettek bele; a kicsorgó léből azután háromezer ember ihatott kedvére. Ezután újból rátették a helyat a nyílására.“

A szőlőtermelés történetéről, beleértve a magyarországit is, bőveges és becses adatokat olvashatunk Hanusz István mostanában

megjelent. A borág és a nedűje című munkájában. Ez a tudós, nagy szorgalommal és széleskörű olvasottsággal bíró természetkutató tudomány népszerűsítésének sokat hangoztatott kérdését igyekszik megoldani a maga ismeretkörében s már számos derék munkájával bizonyította be, hogy helyes uton halad e célja felé. Új munkájából nem hiányoznak ugyan a száraznak nevezett statisztikai s másféle adatok sem, de mindezt olyan keretben adja s annyi érdekes adat közé ékel, hogy szinte észrevétlenül siklik keresztül rajtok az olvasó, észre sem véve, hogy azalatt, amíg mulatott, tulajdonképpen tanult.

A szőlő története különösen bővelkedik érdekes adatokban. Manapság ugyan szűkebb körre szorultak a régi híres borlegendák s szüreti epizódok, a filloxera meg egyéb baj miatt. Ma már sok helyett nyoma sincs hazánkban a régi bőséges szőlőtermelésnek. A magyar bor azonban még mindig nem veszítette el hatalmát a világpiacra s különösen a tokaji ma még becsesebb, mint régen volt. 1890-ben egy külföldi borkereskedő 1020 forintért vásárolt meg százharminchat liter 1868-iki tokajit.

A filloxera pusztítása előtt olcsóbban is hozzá lehetett jutni a nemes nedűhöz; volt belőle elég. Akkortáiban Tokajban és környékén kétszázhetvenöt négyezögkilométernyi területen 240—250.000 hordó bor termelt s hat-

Ugron Gábor mellett ott volt Bartha Miklós és Holló Lajos is. Egykoron mindhárman számottevő politikai egyéniség, a kik, noha szintén inkább személyi dolgok körül csoportosultak, de mégis szint és jelentőséget adtak a kicsiny frakciónak.

De most az ugynevezett „Szederkényi-párt”-ból ezek a nevek hiányoznak. Ugron Gábor súlyos természetű anyagi gondok miatt, ugylátszik, véglegesen visszavonul a politikától és pártvezéri minőségéről hallani sem akar. Visontai Soma kivált a pártból. Bartháról, Hollóról nem tudjuk, benne vannak-e még a pártban.

Es így egy politikailag s egyénileg egyaránt színtelen párt lép a világ elé, amely differenciák folytán nem csatlakozhatik a Kossuth-párthoz, de nem csatlakozhatik más párthoz sem. Kívül áll valamennyi párton s politikája ott lebeg ég és föld között, mint Mohamed koporsója.

Ezek után méltán kíváncsi lehet a világ, hogy mit fog tartalmazni az a válaszfelirat, amelyet a Szederkényi-párt szerkeszteni akar. Mert noha eddigelé, úgy szólván, teljesen színtelen, de a közvélemény tisztába szeretne jutni azzal, hogy mit tartson felőle. (*)

Vallás és politika.

(Két beszéd a katolikus nagygyűlésről.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 7.

A katolikus nagygyűlés mai, harmadik napján — melynek rövid leírását hírvonatunkban találja meg az olvasó — két jelentős beszéd hangzott el. Az egyiket Hornig Károly báró veszprémi püspök, a másikat Zichy Nándor gróf, a néppárt látható feje mondta.

Mennyi különbség van e két beszéd közt. Az első a vallás, a haza és a király iránt való meleg szeretettől áthatott himnusz, a második pedig harci fegyverek csörgetése a parlament és a szülők ellen az egyházpolitikai törvények miatt. Már a címe is érdekes: a nemes gróf a felekezeti külségről tartott szabad előadást. — Hogy a modora szenvedélyes volt, azt talán külön ki sem kell emelnünk.

Hornig püspök beszédéből a következő szép részleteket közöljük:

Mi a célja egy ilyen nagygyűlésnek, mit akarunk tüzetesen mi: magyar katolikusok

ezen nagygyűlésünk által jelezni? Mit akarunk elérni, mi összejöveteleink célja? Azt akarjuk jelezni és éreztetni, hogy létezőnk és hogy mi mindenképpen súlyunk arányában helyet, világosságot, levegőt kívánunk ebben a hazában, melynek ősi vallása a mi katolikus vallásunk, ebben a hazában, melyet mi alapítottunk, melynek keresztény műveltségét és államiságát mi teremtettük, megvédtük és fenntartottuk egy évezreden át, ebben a hazában, melynek minden ingadozás nélkül leghivebb fia mi vagyunk és leszünk mindenkor.

Továbbá azt is akarjuk jelezni, hogy emez óhajainkban, ezen hazafias törekvéseinkben egyek vagyunk, mert bennünket kettős és pedig szent, törhetetlen kötelék fűz össze egységes testületté: szent vallásunk, azaz anyaszentegyházunk törvénye és a legtisztább, legforróbb hazaszeretet, a kiolthatatlanul lángoló hódolat amaz anyaföld iránt, melyen élünk, halnunk kell.

Íme, ez minden katolikus nagygyűlésnek, ez a mieinknek is tartalma, célja, jelentősége: tanubizonyosságot tenni arról, hogy rendületlenül ragaszkodva anyaszentegyházunkhoz, éppen ez által szolgáljuk a hazát, annak rendelkezésére bocsátjuk minden tehetségünket, létünket, erőnket, vérünket, mert mi magyar katolikusok vagyunk és azok akarunk maradni.

Abba vetjük minden reményünket, kinek felkent homlokát Szent István koronája díszíti: apostoli királyunkba, kit Isten hőséges áldása kísérjen és soká éltesen.

Zichy Nándor gróf a felekezeti külségről tartott előadást, melynek lényegét tudósítónk a következőkben táviratozza:

A gróf beszédében utalt a katolikus egység hiányára, melyről a katolicizmus ellenségei és barátai egyformán beszélnek. De van egy hatalmas egyesítő erő: a hit igazsága, a mely mégis összetartja a katolikusokat. Most is összegyűjtötte a püspököket, a főurakat és az egész társadalom képviselőit.

A felekezeti külsőség lehetetlen dolog, nem engedhetjük, hogy legyen ember, kiben nincs hit. A felekezeti külsőség: pusztulás. Nem tarthat jogi szempontból előadást e tárgyról, csak arra utal, hogy az egyházpolitikai törvények a vallástalanságot törvényesítették. Pedig az emberiségnek csak egy állandó menedéke van, és ez a vallás. Nem szabad az embereket kalauz nélkül hagyni, rábíznai a tudomány esetleges, változó igazságaira, melyeket éppen az emberek többsége nem is érthet meg.

A felekezeti külsőség gyermekeinek üdvösségét meg nem menteni: bűn. A szabadság csakis a kereszténységben van, a katolicizmusban. A felekezeti külsőség nemcsak a katolicizmus, hanem a kereszténység sérelme. Nem szabad otthon hagyni a keresztet, mikor a törvényhosás házába lépünk. A ki ezt teszi, az nem tudja, mi az katolikusnak lenni, annak felvilágosításáért imádkozunk a Szentlélekhez. A katolicizmus és a kereszténység egy: feje a pápa, öre az egyház.

Elmultak azok az idők, mikor özön érdekekből azt hangoztatták, hogy szabad a kutatás, a vizsgálódás, mikor egyesek a maguk érdegeinek előmozdítására a rombolás elvével támadtak a hagyományok ellen. A katolikus törvényhozásnak újra vissza kell vinnie az állam életébe a keresztény hitet. Ohajtja, hogy ez az igazság a legfelsőbb körökig is elhatva érvényesüljön. Lelkesedésre és kitartásra buzdít.

A beszédet hosszántartó éljenzéssel és tapsal fogadták és a szónokot sorra üdvözölték a püspökök.

Li-Hung-Csang meghalt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 7.

Pekingből jelenti a táviró, hogy Li-Hung-Csang hadvezér és államférfi, a kinalak felvilágosult politikusa, ki a legutóbbi háberuban oly fontos és dicséretes szerepet játszott, ma éjjel hosszú szenvedés után meghalt.

Li-Hung-Csang az Anhuai tartományban, Hveilung faluban született 1823-ban bürokrata családból. Jó eredménnyel végezte tanulmányait és 1848-ban egy tudós társulatnak lett tagja. Midőn 1853-ban a Taiping-lázongás Nanguai tartományban is elterjedt, kis hada élén a felkelőket kiüzte a tartományból. Ebbeli érdekei fejében Cseng Kuo Fan fő kormányzó mint titkárt maga mellé fogadta; 1861-ban pedig Csekiang tartományban főbíróvá, majd Kiangsu tartomány kormányzójává tették. Midőn a lázongókat ebből a tartományból is kiüzte és Nanking előtt a hajóhadat is győzelemre vezette, a császártól, több rendbeli kitüntetéssel eltekintve, az örökös nemesi rangot kapta.

1864-ben pártfogóját, Csenget a kettős Nanking tartomány kormányzóí székén követte, majd Pecsili tartomány kormányzója lett. Eme időben a rendkívüli kapzsi, erőszakos, képmu-

vanezernél több volt az aszuval megtöltött hordók száma. Jellemző a régi borbőségre az az adat is, hogy Tokaj, Tarcál, Talya, Mád és Benye községek ezer hordó bort ígértek 1683-ban Sobieski János lengyel királynak, ha seregét, melylyel Szepsiben tábornok ült, nem vezetni át vidékükön.

A borral különben a régiak nem takaróskodtak nagyon. A krónikás följegyezte, hogy Mátyás király ünnepi alkalmakkor hol fehér, hol vörös bort töltött a visegrádi vár vizvezetékébe s a nép kedvére merithetett belőle. Hasonló módon cselekedett 1501-ben II. Ulászló király is; Budavárban urnapján olyan szökőkutat csináltatott, amelyből színbor folyt a nép számára. — Grassalkovics hercegről is följegyezték, hogy Mária Terézia gödöllői látogatása alkalmával látványosság kedvéért bortöntő kutat készített, — s boldogboldogtalan annyit merithetett belőle amennyit akart.

Kun-Madaras községnek egyik régi számolásából meg az tűnik ki, hogy a községnek hetvenkét akó borba került a pünkösdi királyság megünneplése. Egy másik vidéki városról pedig azt beszélnek, hogy a régi patriarkális időben a beszáradt kalamárisok feltöltögetésére évente husz akó bort használtak el. Apafi Mihály erdélyi fejedelemről azt mondja a krónika, hogy ülőhelyében kevés volt neki elfogyasztani egy veder bort.

Nevezetes borpesztítő mulatság volt az is,

amelyről Czegei Vass György megemlékezik. Bécsben, ugymond, 1691-ben az angol király rezidense vendégséget adott s nem egy orosz-lánalaku edényből délutáni három órától fogva hat utánig folyt az utcára a piros bor, melyet aztán a kintálló nép megivott. Ez a mulatság körülbelül kétezer rajnai forintba került. Pazarul bántak az itallal II. Rákóczi fejedelem udvarában is s különösen az idegenek duskálódtak nagy kedvvel a jó magyar borban. De soknak megártott a mulatság; nem birta meg a természetük az erős magyar bort. Péter cár követte, Corbey is a vörösbor mértéktelen élvezetében pusztult el 1708-ban, egri látogatása alkalmával.

Hires borivás volt az is, amelyek ottlyk György főudvarmester rendezett Marosvásárhelyen 1707-ben, II. Rákóczi Ferenc erdélyi fejedelemmé való beiktatása alkalmából. A város magaslatain elhelyezett hordókból hosszú csatornában vezették le a bort tér közepén álló hatalmas kádakba, ahonnan aztán a székelyek kedvükre merithettek.

Rákóczi 1711-ben lengyelországi visszocskai jóságán Péter cárt is megvendégelte tokaji borral, de a cár annyira elázott az erős italtól, hogy két magyar urnak mellett öt beemelni a kocsiába. Így járt a minisztere, sőt majdnem az egész kísérete is. Szathmáry Király Adám, mint szemtanu fel is jegyezte, hogy

akkor „csak az közrendű muszka vitézek is sisakkal iszszák vala a jó tokaji bort.”

Gróf Székely Adám és Bánffy Anna lakodalman, 1702-ben is bőven folyt a bor; a gyalul várban hatalmas kádakat töltöttek meg vele s ihatott belőle mindenki, amennyit akart. Ha kiürültek a kádak, teletöltötték ismét. Manapság már csak a Bácskában isznak nagyokat az emberek. Így kell lenni, hiszen a regále megváltása ügyében Szabadkán tartott tárgyalások alkalmával az tűnt ki, hogy évente átlag 3 078 941 liter bort iszik meg a város lakossága. Eszerint a bölcsőbéli gyermekre is 48.5 liter bor jut.

Magyarország borainak gyógyító erejéről számos régi orvos emlékezett meg munkájában. Nem egyszer csak bort rendelnek betegeknek gyógyítószert gyanánt a régi orvosok. Érdekes, amit Döbrentey Gábor irt Bolyai Parkasnak, midőn 1836-ban egy hordó budai bort küldött neki ajándékba: „Ereznél fogod — ugymond — mekképp villogand két szemed majd még Horatius ancillájára is. Sőt nem kezeskedem, e bor még harmadszor is megházasít, ha nem tiszteletes uram közbejöttével is.”

A hordót úgy küldte el, hogy előbb szalmába göngyölté, majd vászonba varratta, azután pecsétjé ráűtötte. A pecsét mását külön küldte el Bolyainak, hogy a hordón levővel összehasonlíthassa. Mert, ugymond, borszállító embernek ne higj. Gróf Galanthal Fekete Já-

taló, megbizhatatlan, de másrészt okos, meg ravasz embert annyira megnyerte az udvar és nagybecsű ajándékaik fejében a császárné hajlamát is, hogy a legfontosabb politikai kérdéseket ő rá bízták, a legnagyobb kitüntetésekkel elhalmozták és végre az alkirályi címmel felruházták.

Kínának legújabb diplomáciai története szorosán összefügg nevével és az összes újabb háborúkban is volt része mint fővezérnek, 1872—89. a kiskorú császár egyik gyámoka, majd helyettese volt és husz éven át ő írta alá az összes kinevezéseket és szerződéseket. Az utolsó évtized alatt Csiensienben székelt mint alkirály. Ő vezette Franciaországgal a Tonkingot illető alkudozásokat, alatta készültek az első kínai vasutvonalak és az első táviró, melyeknek fejében azonban az európai vállalkozóktól roppant ajándékokat csikart ki.

1894. júliusban a háborúpárttal szavazott és így a japánok váratlan diadalai, különösen Port-Arthur csufos elvesztése nagyon megin-gatták tekintélyét. A bosszus császár Pekingbe rendelte és megfosztotta őt hatalmának külső jelvényeitől, a sárga zubbony meg a pávatolltól. Mindamellert nem esett kétségbe; egyrészt nagyobb hadosztály élén indult Pekingbe, hogy magát igazolja, és másrészt ajándékokkal kedveskedett az özvegy császárnénak és a befolyásos udvaroncoknak.

Ily módon visszanyerte a császár bizalmát, a ki őt 1895. márciusban a békealkudozásokkal is megbizta. E tárgyalások folyamán márc. 24. Szimonszekiban egy fanatikus japáni, *Rokunoszoki Koyama*, golyóval megsebesítette. A béke megkötése után visszatért Pekingbe, a hol a császár kegyesen fogadta és alkirályi címmel megint a kormány élére állította.

Legújabbban a több helyen kitört keresztényüldözés és az európai államok által követelt elégtétel megadása okozott neki gondot. A császár bizalmát most is bírta; mutatja ezt az a tény, hogy a császár 1895. szeptemberben a Japánnal való kereskedelmi szerződés megkötését Li-Hung-Csangra bízta.

Li-Hung-Csangnak a legutóbbi kínai bonyodalmakban való szereplése eléggé ismeretes. Csak az ő körületekintése és erélye mentette meg Kínát a feldarabolástól.

nos tábornok is borral kedveskedett a beteges Voltairenek, midőn megbírálás végett elküldte neki francia nyelven írott verseit. Voltaire azonban úgy nyilatkozott, — hogy a magyar grófnak sokkal jobb a bora, mint a verse.

Magyarországon körülbelül háromszázfajta szőlőt termelnek, amely kielégítő mennyiségű bort ad még a filloxerás időben is. Hazánkban 1898-ban 1,304,749 hektóliter bor termelt. Ma természetesen nagyon megrágtult már a bor s e tekintetben is vége a régi jó időknek. Egy 1566-ból való följegyzés szerint „oly bőv nyár volt, hogy egy forinton 20 pesti véka tisztabuzát lehetett venni, Erdélyországban egy pénzért 3 meszely finom bort adtak.“ Időről-időre egyre növekedik a bor ára; 1850-ben már 8—12 forint az akója

Természetesen a jó, vagy a rossz termés is mindenkor szabályozta a bor árát. Példa erre az 1835-iki szüret, amikor a rossz időjárás következtében egyszerre vége szakadt az olcsóságnak s öt dénár helyett tizenkettőre is felszökött a bor ára. Hogy az újabb időben mennyi kárt tett a szőlősgazdáknak a filloxera, elég idézni ezt az egy adatot: Budapest 1878-ban 190,356 liter bort termelt s 1889-ben már csak 18,570 litert. A két termés között mutatkozó különbözetet meg ette a filloxera.

TÁVIRATOK.

A Panama-csatorna.

Washington, nov. 7. A Panama-csatorna-társaság elnöke, *Hutin* ajánlatot tett *Walker* tengernagynak, a csatorna-bizottság elnökének a csatornának az Egyesült-Államok által való megszerzésére nézve. A feltételeket még nem hozták nyilvánosságra, de azt beszélük, hogy a mostani feltételek az Egyesült-Államokra nézve sokkal kedvezőbbek, mint a három évvel ezelőtt ajánlott feltételek.

Takarékoskodó kormány.

Yokohama, november 7. A kormány elhatározta, hogy takarékoskodni fog; hogy ezzel ellensúlyozza a kötvényeladás meg-hiusulását. A 10 millió jen értékű kincstári kötvények kibocsátása ugyanis csak részben sikerült.

Ugron pártja

Ugron Gábor nélkül.

(Az erdélyi bank-manipulációk.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, november 7.

Az új országgyűlés első idejének legérdekesebb kulissza-históriája az Ugron-párt való-pere. A függetlenségi és 48-as pártnak az a csoportja, amelynek a múlt országgyűlésen *Ugron és Bartha Miklós* voltak vezérei, kétkedő aggodással ment a választási harcba. Zászlójukra Ugron nevét írták, de maga a vezér a döntő csata előtt kardját hüvelyébe rejtve félreállt, később a hadi láрма hallatára tüzes vére lett urrá akarata felett s beugrott az első sorba. Győzött is.

A parlament megalakult. A kis csapat bevonult s elsőben is vezérét kereste. Nyoma veszett, mint a vészes csatákat jelző üstökösnek, amely fényes pályán végigröplött s azután eltűnik. A szomszédos táborokból most vig hadi láрма hallatszik. A vezér sátrán ott leng mindenütt a zászló. Itt kitérték Ugron Gábor zászlóját. De az üres sátorba hiába várták a vezért. Nem jött, hirt sem hallottak felőle.

Majd jöttek a szomorú híradások. A vezérkar főnöke, *Bartha Miklós*, visszavonult a kis seregtől. Harag nélkül, baráti kézzorítással távozott, tisztán személyi okokból, a melyek miatt egyelőre nem kívánta a hadvezető marsall-botot. Nem titok, — hogy a vezér, Ugron Gábor, okozta ezt is. Mert egyre szélesebb körben terjedt el a híre, hogy Ugron Gábort a politikától *nehéz személyi gondok* vonják el s ezek elhárítására segítő társul szegődött hozzá politikai bajtársa, *Bartha Miklós*.

Azóta napok teltek el. A vezér nélkül maradt kis csoport egy agilis hadnagyát, *Visontai Somát* is elvesztette. Azért csüggedetlenül együtt maradt s reménykedve várta vissza az üresen hagyott sátorba a rabonbánt. Nem jött. Egyre csüggesztőbb hírek jöttek helyette. Ma már ellenzéki körökben azt beszélük, hogy Ugron Gábor — legalább jó időre — *nem is tér vissza a politika mezejére*. Tetterejére ólomsúlyos nehezedik sok gazdasági vállalkozás megzavart egyensúlyának a gondja. Pártja tíz emberre fogyva már körülbelül lemondott a reményről, hogy vezérét visszakapja. A felirati vitára mint „*Szederkényi Nándor elnökléte alatti függetlenségi és 48-as párt*“ fegyverkeznek.

Szederkényi hívta őket össze péntekre, hogy külön felirati tervezetüket megvitas-

sák. Akkor dől el, hogy a tizek közül kik írják majd a nevüket az Ugron-párti felirati tervezet alá, amelyről hiányzik — Ugron Gábor neve. Ez a visszásság kényszeríti a pártot arra, hogy a szomorú valót zászlóján is feltüntesse.

A mi a „nehéz személyi okok“-at illeti, melyek miatt Ugron Gábor a politikától visszavonulni kényszerül, nem csalódunk, ha ezeket azokkal a bizonyos bank-manipulációkkal hozzuk összeköttetésbe. Részletesen foglalkoztunk már azzal a rettenetes csapással, amellyel Székelyföldet a székelyudvarhelyi takarékpénztár bukásával érte. A takarékpénztár tudvalevőleg a vezérigazgatójának, Ugron Gábornak nyújtott roppant hitel következtében ment tönkre, tömegestül rántva magával a székely gazdákat, akiknek egész vagyonuk veszett oda a bukott pénztárba.

Megirtuk ugyanakkor, hogy az elárok nagyszabedényi pénztárára, az *Albina* mily „emberbaráti szeretettel karolja fel“ a tönkrement székelységet, amelyet most kölcsöneivel látszólag fölsegítve, teljesen az oláhság hatalmába kerít.

Mint most értesülünk, az *Albina* egész tartalékállományát székely birtokokba óhajtja befektetni. Székely-Kereszturrról jelentik a szomorú hírt, hogy a nagyszabedényi pénztárat részéről az utolsó két szombat a héjjasfalvi oláh pap nem kevesebb, mint *kétszázötvennégyezer koronát osztott ki kölcsönképpen az ottani kisgazdák földbirtokaira*. Ezek a sajnálatraméltó, szerencsétlen emberek tehát más segítség híján, vakon kiszolgáltatták magukat az Albinának, mert a magyar nemzetnek nem jutott eszébe, hogy társadalmi, nemzeti, vagy állami kölcsönrel megmentse a székelységet, a magyarságnak ezt a kipróbált órszemét a veszedelmes orosz-román határon.

Megjő majd az idő, amikor a nemzet keserű szemrehányást fog tenni magának a helyrehozhatatlan mulasztásért. De — félünk — akkor már későn lesz, mert az *Albina* váltói akkorra már tehetetlené tették az egész székelységet.

Peticiók tárgyalása.

(Ujabb határnapok a Kurián.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 7.

A kir. kurián az első választási tanács, *Paiss Andor* elnökléte mellett ma ülést tartott, melyen a következő képviselők mandátuma ellen benyújtott peticiók tárgyalásának határidejét tűzték ki:

Fittler Imre előadásában tárgyalásra kerül a *Dessouffy Emil* gróf szempci képviselő elleni petició, december 23-án.

Egry Dezső pécsváradi képviselő elleni petició tárgyalása, december 30-án.

Teleky Domokos gróf deési képviselő elleni petició, 1902. január 8-án.

Kovács Pál érsekújvári képviselő elleni petició, január 23-án.

Samassa Janos dr. kápolnai képviselő elleni petició, január 31-én.

Ádám András bíró előadásában tárgyalásra kerül: *Konkoly-Thege Miklós* tatabányai képviselő elleni petició, január 10-én.

Dókus Ernő s-alja-ujhelyi képviselő elleni petició, január 24-én.

Karátsonyi Jenő gróf zichfalvi képviselő, február 7-én.

Beck Hugó bíró előadásában: *Hámori László* vizaknai képviselő elleni petició, január 15-én.

Lendl Adolf temesrékási képviselő ellen, január 27-én.

Szentiványi Gyula aranyos-medgyesi képviselő ellen, február 8-án.

Bene Kálmán bíró előadásában: **Vancsák Gyula** dr. mária-radnai képviselő elleni petíció, január 13.

Bedő Albert székely-kereszturi képviselő ellen, január 22.

Tergovcsics István bíró előadásában az **Ehen Gyula** szombathelyi képviselő elleni petíciót, a hiányzó másolatok pótlása végett vizsgálódott.

Várady Károly görgői képviselő ellen beadott petíciót, január 29 ére tüzték ki.

TANUGY.

(—) **Tanító fegyelmi joga.** Ma, midőn a tanító és tanítvány közötti fegyelmi viszonyról sok szó esik, érdekesnek tartjuk följegyezni, hogy a kir. Kuria legutóbbi időben egymás után három esetben jelentette ki, hogy a tanító házi fegyelmi joga tantványával szemben, mint a btk. 313. §-a szerinti büntetendőséget kizáró ok csak akkor forog fenn, ha a tanító a házi fegyelmi jogával vissza nem élt. Tehát a híroságoknak *esetről-esetre* hivatása megállapítani, vajjon a tanító nem alapos ok nélkül, nem a kellő határok túllépésével ejtett-e könnyű testi sértést tanítványán. A Kuria legújabb álláspontja szerint tehát a btk. 313. §-át (amely szerint a házi fegyelmi jogának gyakorlása közben elkövetett könnyű testi sértés vétsége nem büntetendő) csak a legszűkebb határok között alkalmazhatjuk, ami a tanítók részéről e tekintetben tapasztalt gyakori visszaélések folytán, különösen minthogy már az iskolai szabályzatoknál fogva erre úgy sincsenek jogosítva, kívánatos is.

Párbaj egy vers miatt.

(Tanár és kereskedőség párbaja.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 7.

Közelebb két érdekes lakója lesz az államfogháznak. Egy debreceni főgymnasiumi tanár és egy kereskedőség, akiket kardpárbaj miatt ítéltek államfogházra a debreceni kir. törvényszék.

Az év tavaszán nagy port vert föl Debrecenben az a párbaj, amelyet **Gulyás István** dr. főgymnasiumi tanár és **Lovas Zoltán** ugyanottani kereskedőség vívtak. A páros-viaskodásra egy vers szolgáltatott okot, amelyet a kereskedőség írt és amit a tanár megírt.

Ugy történt a dolog, hogy **Lovas Zoltán** debreceni kereskedőség néhány társával tüntetést rendezett a színházban, egyik színész ellen. Verses megrovási kalandot szerkesztett a derék **Mercur-fi** a kis színésznőről. A verset ki is nyomatták s azon a napon, melyen a tüntetés a színházban megtörtént, a rossz verset osztogatták az emberek között.

Másnap egy cikk jelent meg az egyik debreceni lapban. A cikket **Gulyás István** dr. főgymnasiumi tanár, a lap színházi tudósítója írta, kemény hangon elítélve benne az egész városban visszataszítást keltett színházi tüntetést. A cikkben a tanár szólott a gunyversről is, hogy akkurát úgy rimlik, *akár csak röffel mérték volna a verslábakat.*

Ez az utolsó kitétel volt az, amely ropantul fájt a tüntetést rendező versíró kereskedőségnek. Sokáig kesergett azon, hogy mi módon szerezzon magának a megcsufolásért elégtételt, végre is arra határozta el magát, hogy provokáltatni fogja a tanárt.

A tanár, aki minden áron szeretett volna kitérni a konfliktus elől, ekkor cikket írt, a melyben kijelentette, hogy a színházi tüntetésről írott cikkében nem érintett személyeket s amit mondott, az általánosságban volt mondván. Ámde a kereskedőség ekkor már lovagiaskodni kívánt, mire a tanár **Benedek János** dr.

szerkesztő, országgyűlési képviselőt **Csűrös Ferenc** dr. ügyvédet bízta meg ügyének ellátásával.

Az ügyből párbaj lett, a melyet a felek a debreceni tornacsarnokban vívtak meg. Könnyű feltételek mellett ment végbe a párviaskodás, a melyből a tanár sértetlenül került ki, míg a kereskedőség két helyen is szenvedett sérülést.

A debreceni törvényszék a párviaskodókat öt-öt napi államfogházra ítélte. A büntetést a tanár és a kereskedőség a napokban fogják megkezdeni a szegedi lovagfogházban.

A zsoké-világ rejtelseiből.

(Mennyit keres nálunk egy versenylovas?)

Arad, november 7.

Minduntalan hangoztatják, s tetszelegnek benne maguknak, hogy Magyarországon megkezdődött a magyarosítás munkája; nekünk azonban úgy rémlik, hogy ez a magyarosítás nálunk még mindig nem terjeszkedik túl a neveknek, személy- és helységneveknek magyarra való változtatásán. Pedig így nem lehet magyarrá tenni azt a sok idegen elemet, amely az országban mindenfelé burjánzik. **Kolonics** először szegényenyé, aztán katolikussá akarta tenni Magyarországot, hogy végezetül németté tehesse; nekünk tehát, hogy a magyarosítás ügyét vihessük diadalra, mindenekelőtt **Kolonics** első vágyának, az ország szegénységének ellenkezőjét kell hogy elérjük; az anyagi előmozdításán kell kezdenünk a magyarosítást.

Minden téren, minden vonalon azon kell lennünk, hogy a magyarság előtt megnyiljanak az anyagi jólét forrásai, s a jobb anyagi viszonyok közé jutott magyarság azután nem fog háttérbe szorulni többé az idegen elemek mögött, amelyek most éppen a pénz hatalmánál fogva vannak előtérben. Bármerre tekintünk, mindenütt foltokat és szakadásokat látunk magyarságunknak szövetén.

A magyar világéletében lovasnép volt, s faluhelyt még az utolsó ökölyi parasztyerek is úgy megüli a lovat, hogy gyönyörűség. Es mégis — csodálatos dolog — lóversenyügyünk ugyszólván teljesen angol kézben van. Csak istállótulajdonosaink s részben lovaink magyarok, de a trainer, a zsoké, majdhogy nem az utolsóig, mind szemenszedett angol. Aki magyar istállófiu van nálunk, azt csak a legközönségesebb munkára, lóakarásra és a szemét kiséprésére használják. Minden egyebet, a jól fizető munkát, az angolok végeznek.

Vegyük most tekintetbe, hogy Magyarországon, hozzávetőleges számítás szerint, trainingben van körülbelül ezer versenyló. Ezeknek az évi ellátása egyenkint körülbelül háromezer forintba kerül, ami összesen véve évi *három millió forintot* jelent. Természetes, hogy ezt a hatalmas összeget nem az az ezer darab ló fogyasztja el, mert az legföljebb ha egy-két marékkal több, s jobb szénát-zabot eszik, mint más közönséges földi ló. Hanem, ami pénzbe kerül, az az istállószemélyzet és azok a lóvarkaró magyar istállófiuk vajmi csekélyet számítván, tero észetesen megemésztik e költséget az angol istállószemélyzet.

Nézzük például, mi az évi jövedelme egy zsokénak? Van fix fizetése is, és vannak külön lovaglási díjai is. A lovaglási díj sikversenyénél futamonként 30 frt, nyeresé esetén 60 frt, gátversenyénél futamonként 50 frt, nyeresé esetén 100 frt. Már most van olyan zsoké, aki egy év alatt megnyer 80—90 versenyt, ami 60 frtjával számítva 4—5000 frt; de részt vesz ezenkívül meg nyeresé nélkül vagy száz futamban, ami 30 frtjával véve ismét 3000 frt, úgy hogy egyes

zsokénak csupán lovaglási díjakból van 7—8000 frt a jövedelme. Ha hozzávesszük, hogy a zsokék évi fix fizetése 3000 frttől egészen 30.000 frtig változik, nyilvánvaló, hogy *egy zsoké háta jövedelme*, nem is számítva a mindenféle költségmegtérítést, jutalmat s egyéb mellékelt, 25—35.000 frt, vagyis *kétszer-háromszor annyi, mint egy magyar miniszteré.*

Hasonlóképpen rendkívül nagy jövedelmek vannak a trainereknek is. Ezek a tekintélyes összegek természetesen mind kivándorolnak Angliába, a hol a zsokék családja él urasan, a hol házaik és a bankokban tőkéik vannak. Hogy lóverseny-ügyünk teljesen idegen kezekben van, egyik gazdaságilag is figyelemreméltó hátránya hogy ily módon évről-évre egész vagyonok származnak ki a külföldre, ahelyett, hogy Magyarországon használtatnának fel és maradnának forgalomban.

Tudjuk, hogy a lóversenyzés művészetének az angol zsokék a mesterei, ahogy az egész lóverseny angol találmány. S éppen ezért eszünk-ágában sincsen, hogy a magyar versenyistállók angol trainerei és zsokéi ellen akarnánk bármiféle ellenszenvet ébreszteni. Csupán arról az egy dologról van szó, hogy mért ne lehetne az angolok mellett *magyaroknak* is juttatni nem csupán a zsoké-dicsőségből, de a nagy jövedelmekből is, amelyeket most kizárólag az angolok élveznek, holott, ha ezen az összegben magyarok is osztozkodnának, nem jelentéktelen rész magyar földön maradna belőle.

MULATSÁGOK.

A református bál.

— A rendezők értekezlete. —

Arad, november 7.

Látogatott értekezlet volt ma este **Csés. Imre** elnöklése alatt a Millennium-vendéglő külön termében. Arad előkelő fiatalsága gyűlt össze, hogy megkezdjék az előkészületeit annak a fényes és nagyszabású táncmulatságnak, melyet *január hó 4-én* rendeznek az aradi evangélikus-református egyház javára.

A rendezőségben benne van Arad egész intelligens ifjusága, ami már magában elég garancia a mulatság sikeréhez.

A rendezőség úgy tekint e mulatságot, mint egy ujszülöttjét az aradi társas életnek, a melyeket így becéz, dédelget, szépít és csinosít, hogy ha majd megmutatja a közönségnek, észrevétlenül lopja az be magát annak szívébe, hogy feledhetetlen emléket hagyjon magán után.

Magának a mulatságnak fényét emeli azon körülmény, hogy a bálbizottságba sikerült megnyerni Arad notabilitásait, a bál- és táncrendező bizottság vezetőiül pedig olyan embereket, mint **Dálnoki Nagy Lajos** és **Tedeschi Viktor**. Ilyen két vezető mellett az est sikere biztosabb, mint a föld forgása.

A mai értekezlet összeállította a bálrendezés névsorát, mely az alispánnal élén magában foglalja Arad valamennyi előkelő táncosát. Azután egy harmincöttagú szűkebb körű bizottságot alakítottak, amelynek elnöke **Tedeschi Viktor**. Ez az albizottság készíti elő az egész estélyt.

Elegánsnak és élvezetesnek ígérkezik a mulatság, mert a táncot megelőző hangversenyt körültekintéssel és odaadással állítják össze, s a rendezők változatos műsorral akarják meglepni a közönséget.

A műsor különlegességét fogják képezni a műkedvelők által előadandó magyar népdalok teljesen cigányos modorban.

A hangverseny sorrendje természetesen még nincs teljesen megállapítva. Csak annyi bizonyos, hogy annak minden száma *tiszta magyar* lesz. Mint értesülünk, a rendezőség felkéri **Zilahy Gyulát** és **Zilahiné Singhoffer Vil-mát** is a közreműködésre. Műkedvelők fognak szerepelni még *songora, ének* és *tárogató-számokkal*.

Ha a közönség részéről is oly nagy lesz az érdeklődés s oly melegen fogja pártolni a hatalságnak nehéz, fárasztó, de az auspiciumok szerint a maga nemében páratlanul ígérkező mulatságát, ugye lesz Aradon az a régóta enajtott elitmulatság, amely az első év sikere esetén állandósulni fog.

Kétszázézer koronás

betöréses lopás Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 7.

Ritka szenzációvá nőtte ki magát az a betörés, melyet keddről szerdára virradó éjjel követtek el Aradon, özv. Kintzig Ferencné urnő lakásában. A betörést mai lapunkban már megemlítettük, de csak ma tudódott ki, mikor a meglöpött birtokosnő hozzátartozói alaposan szemügyre vették a kipusztított lakást, hogy az ügyes betörő közel kétszázézer korona értéket vitt el magával.

Szerencse a szerencsétlenségben, hogy az ellopott értékek nagy része *takarékpénztári betét*, melyeket természetesen rögtön letiltottak s így a tettes a könyvecskéknek semmi hasznát sem veheti.

Hogy mily összegre rug az ellopott töméntelen ékszer és egyéb tárgy, azt tulajdonkép ez idő szerint megállapítani nem lehet. Nincs kizárva, hogy sokkal nagyobb az kétszázézer koronánál. Özv. Kintzig Ferencné urnő, a ki illetékes felvilágosítást egyedül tudna e felől adni, jelenleg Pomázon egy gyógyintézetben tartózkodik, a Kintzig-család többi tagja pedig csak hozzávetőleg sorolhatja fel azokat a tárgyakat, a melyek eltűntek.

A betörő bámulatos flegmával dolgozott. Egész nyugodtan végezte a tolvajlást s a mint összecsomagolta az érték-tárgyakat, *lefejt a kifosztott lakásban egy ágyon s reggelig boldogan aludt*, mint a kinek tökéletesen tiszta a lelkiismerete. Reggel aztán toalettet csinált s észrevétlenül elsompolygott.

A betörést csak tegnap a délelőtti órákban vették észre a házbeliek, mivel a meglöpött urnő, mint említettük, nincs itthon s a Rákóczy-utca 1. szám alatti lakás már jó ideje lakatlan és zárva van.

Hogy ki a tettes, arra ma még csak gyanu sincs. Lehet, hogy valami nemzetközi betörő, de lehet, hogy bennszülött, a ki ismerős a körülményekkel s a ki tudta jól, hogy a lakás üresen áll s meglepetéstől aligha kell tartania. Azt hiszik, hogy ugyanez a betörő követte el a Kriegler ékszerüzletében a múlt héten elkövetett nagy betörést is.

A szenzációs esetről a következő részletes tudósításunk számol be:

Jelentés a rendőrséghez.

Green Nándor alkaptány tegnap délben 1/4 órakor éppen ebédnél ült, mikor egy közrendőr jött hozzá és jelentette neki, hogy Kintzigéknél a Rákóczy-utca 1. sz. alatti nagyobb betörést követtek el. *Gajda*, az ügyeletes detektív ott van a helyszínen és várja Greent.

Az alkaptány rögtön kiment a helyszínére, ahová már időközben szintén odaérkezett *Rimanóczy* ügyeletes rendőrtiszt. Csakhamar ott termettek az összes detektívek is.

A helyszíni szemle alkalmával a rendőrség megállapította, hogy a tettes a hátsó lépcsőfeljáraton ment fel az első emeletre, ahol az öt szobás lakás van, és itt a nyílt folyósóról a zárt folyósóba bevezető ajtó alsó betétét kivágta és ezen át bejutott az üvegezett folyósóra. Innen az ebédlőbe vezető ajtót hasonló módon vágta ki s e műtékekkel az illető benn volt a lakásban. Itt az egymásba nyíló ajtók közül kivágta a hálószobából a fogadószobába vezető ajtó balszárnyának alsó betétjét, kivágta továbbá a fogadószobából a férfi szobába vezető ajtó balszárnyának alsó betétjét és végül kivágta a gyermekszobából a fürdőszobába vezető ajtó alsó betétjét.

Az ajtók nagy részét, amelyekben kulcs volt, kinyitotta, a többit pedig fel-feszítette.

A férfiszobában az íróasztalt feldöntötte és alulról kibontotta. A nyomok szerint a betörő a munkta befejeztével a nevelőnő szobájában az ágyban lepihent.

A rendőrség a helyszíni szemle alkalmával különféle *bűnjelkeket* talált. A legérdekesebb egy véres, piszkos, kissé rongyos zsebkendő. Ebből az következtethető, hogy a betörő munka közben kezét megvágta. Erre enged következtetni az is, hogy az egyik ajtó, a betörés helyén, vérrel van befecskendezve. Valószínűleg a betét-táblák kifeszítése alkalmával vágta meg a kezét.

Van azonkívül a lefoglalt *bűnjelke* között egy közönségesebb zsebkés rugója, továbbá egy alacsony, mindkét szélén kihajtott 38-as számú férfi inggalér, a melyen ez a felírás van:

Wiesermann és Sági
a „Kék csillag“-hoz
Kecskemét.

Találtak továbbá egy kézzel sodrott cigarettá véget.

A betörő levele.

A mi az egész betörésnek érdekességét kölcsönöz, az az a levél, melyet a betörő a kirabolt lakásban hátrahagyott.

A betörő egy divatlap, a „Mode Journal“ hátlapjának tiszta oldalára, ceruzával, szép férfias és nagy intelligenciára valló vonásokkal, divatos álló betűkkel a következő levelet írta:

Nagyságos Ur!

Middn jelen levelet olvassa, akkor én már messze, talán Törökországban leszek. Nem tudom, less-e Isten áldása ezen a lopáson, de én azt hiszem: igen.

Bocsánatot kérek, hogy est a csekélységet elvittem, de kénytelen voltam, hogy elszakadt anarchista társaimhoz juthassak, mert már elfogyott a költségem.

Én kérem jogom a jó Istent, hogy szászorozza meg Önnek ezt a csekélységet.

Isten Önnel!

N. N.

Ez a levél az egyedüli nyom, mely a rendőrségnek utbaigazításul szolgálhatna.

Mennyi az a „csekélység.“

A betörő „csekélységnek“ nevezi azt az értéket, melyet akkor éjjel ellopott és melyre Isten áldását kéri. A jószívű be-

törő, igazán csekélységet: *csak kétszázézer korona értékű dolgot vitt el Kintzigné lakásáról.*

Megjegyezzük, hogy a kárt még ez idő szerint végképpen és pontosan megállapítani nem lehetett, miután a fiatal özvegy, kinek férje csak a múlt évben halt meg, beteg és Pomázon tartózkodik. A család összes hozzátartozói jelenleg Kónpon laknak.

Erdekes, hogy a betörő csak ékszereket vitt el és takarékpénztári betétkönyveket.

A szobákban rendkívül sok érdekes tárgy volt felhalmozva. Ezüst evőeszközök, ezüst csillárok, tálak, gyertyatartók garadában hevernek a szobákban, de a betörő ezeket meg sem érintette.

Ellenben az íróasztalból temérdek ékszer vitt el. Az ékszerek majdnem mind bányony tokban voltak. Ezeket a tokokat széthajigálta a szobában s csupán csak az ékszereket, továbbá egy 38 centiméter hosszú, 28 cm. széles és 16 cm. mély kívül sötét barnára festett, belül pedig sárgára bronzírozott szekrénybe erősített, de onnan lefeszített vaskazettát vitt el.

Ebben a kazettában az *Arad-csanádi gazdasági takarékpénztárnak egy 120.000 koronáról, Kintzig János névre szóló betéti könyve*, továbbá az *Aradi Ipar- és Népbanknak egy, Hanusz Paulin névre szóló betéti könyve* volt. Az utóbbi betéti könyvről nem tudni, hogy mennyi összegről szólt.

Az ékszerek, melyekről a kirabolt urnő sógornője, *Kintzig Józsefné* tudomással bír a következők:

	Kor.
Egy sima arany karperec	480
Egy arany karperec zafirokkal és gyémántokkal	720
Széles arany lánc korallokkal	1200
Két arany lánc csatokkal	480
Filigran arany kereszt	320
Arany nyakék gyöngyökkel és rubinokkal	600
Női aranyóra K. I. monogrammal	520
Egy vékony nyaklánc gyöngyökkel	140
Egy hosszú velencei aranylánc kis órával	800
Egy arany medaillon	80
Egy aranykereszt gyémántkövekkel	1200
Két pár birilliant fülbevaló	2400
Egy szitakötő aranyból smaragdokkal és gyémántokkal	720
Egy arany bross gyémántokkal és gyöngyökkel	100
Egy madáralaku mellű gyöngyökkel	240
Egy antik bross gyémántokkal	200
Harminc so rgránát	40
Egy antik oxidált karperec türkizekkel	60
Egy ametiszt medaillon	60

Ezekenkivül több apró ékszertárgy.

Ezeknek az ékszereknek hozzávetőleges értéke *tizezernégyszáz korona*.

Ezekenkivül ellopott a betörő egy téglalakú pánczélszekrényből különféle részvény- és értékpapírokat, a melyeknek értékét azonban eddig nem lehetett megállapítani.

A betörő a takarékpénztári betétkönyvekről talán nem is tudott semmit, mert azok abban az erős szerkezetű vaskazettában voltak, melyet magával vitt.

A betörő toalettet csinál.

Ritka flegma és cinizmus lehetett a betörőben, mert amit azután, hogy az ékszereket és a többieket magához vette, elkövetett, az unikum-számba megy a betörések történetében.

Amint elvégezte munkáját, végigjárta a szobákat s aztán *nyughelyet keresett magának*, mert a kapun ki nem mehetett a házmeister miatt, aki észrevette volna a gyanus idegent.

Lefeküdt hát a nevelő szobájában a *nevelő ágába* és, miután takarója nem volt, a nevelő szekrényét felnyitva, abból egy csomó ruhát vett ki, melyeket takaróul használt. Majd az ágy elé húzta a köpöládát, s cigarettát sodort magának. Ekkor a betörő valószínűleg elgondolkozott zseniális munkáján, miközben nagyokat köpött, természetesen a köpödény mellé.

Edesen szunnyadhatott aztán reggeli 5 óráig. Ilyen tájt fölkelhetett, mert valószínűleg tudta, hogy 6 órakor nyitja ki a házmeister a kaput.

Jó ötlet volt aztán tőle, hogy mikor meglátta, mennyire nem tiszta már a gallérja, egyszerűen visszament ahhoz a szekrényhez, melyben néhai Kintzig Ferenc fehérneműi vannak és onnan egy tiszta gallért vett magához, melyet az ő galléréjával kicserélt.

Mielőtt azonban felöltözködött volna, átsétált a fürdőszobába, ott alaposan megfürdött, ami abból következhetett, hogy a víz elég zavaros, aztán megfésülködött s végül, mint az egy világihoz illik, az ott talált fogkefével *fogait is megtisztította*. A fogkefe még nedves. De mily nagy tévedésben lehetett a betörő akkor, mikor a fogkefét az előtte álló skatulya porával is behintette. Azt hitte szegény, hogy fogpor, pedig hát puder volt.

Am evvel ő sokat nem törődött, hanem fogta magát és, mindenestre még a kapunyitás előtt, a fölépcsőre vezető üvegajtót a zárban levő kulccsal belülről kinyitotta, az ajtót kívülről ismét bezárta, a kulcsot pedig *letette az ajtó elé*.

Ekkor aztán valószínűleg elrejtőzködött. Hihetőleg ő volt az első, aki a kapunyitás után a főkapun, mely a Rákóczy-utcára nyílik, észrevétlenül eltávozott.

A rendőrség széleskörű nyomozást indított a merész betörő után, s köröző levelet is adott ki, melyben részletesen le vannak írva az ellopott ékszerek. Eddig azonban nyomra akadni nem tudott.

A meglopott urnó és családja már értesült a szenzációs betörésről.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Péntek: Szivem, bohózat. (Páratlan bérlet.)
Szombat: Szivem, bohózat. (Páros bérlet.)

* A Szivem bemutató előadása pénteken este lesz. A szereplők ma már *Bács Károly* rendezése mellett teljes próbát tartottak a szellemes, kiválóan mulatságos bohózatból. A darab jó híre a közönséget már ma is a színházi pénz árhoz vonzotta. A bemutató páratlan bérletre esik.

* Postásflu. A tavalyi színházi esztendő legnagyobb sikert aratott operettje lesz az aradi színház legközelebbi újdonsága. A *postásflu* zenei anyagával *Dienst* karmester már jórészen készen van.

* Ifjusági előadás. Kolozsvárott vasárnap d. u. Shakespeare „Coriolanus”-át adják az ifjuság számára, *Molnár Lászlóval* a címszerepben. A feladata magasiatán álló színház így cselekszik. Nálunk ez még mindig csak jámbor óhajlás.

* Szenzációs színpadi jelenetek. A londoni „Drury Lane” színházban „The great Millionaire” cím alatt most egy darabot adnak, amelynek egy jelenete ideigazító voltával ritkítja

párját. A nagy milliomos titkára, *Denbry Grant*, megszökik egy fontos irattal, még pedig úgy, hogy a közönség szemeláttára motorkocsin elrobog; utközben megáll, mert a kocsiján javítani kell valamit. Alig indul ismét utnak, a színpadra robog *Iord Deervood* természetesen szintén automobilon. Grant kocsija egy sziklás uton iramodik tovább és egy fordulónál a közönség szemeláttára a tengerbe zuhan és felrobban, Grant pedig, aki valahogy kiugrott, harcra kél a nyomába ért lorrddal. Egy másik londoni színházban meg vérfagyasztó hűséggel játszanak el egy összeütközést éhező szegények és rendőrök közt.

Jókainé kudarca.

(A pozsonyi vendégszereplés vége.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 7.

Jókainé-Nagy Bella művészi körutja, melyet tegnapelőtt, kedden kezdett meg *Pozsonyban*, disszonanciával kezdődött és kellemetlen incidensekkel ért ma véget.

Azt telegrafálja pozsonyi tudósítónk, hogy *Nagy Bellának a mai fellépéséről le kellett mondanania*, hacsak olyan kellemetlenségeknek és olyan nyomárvü tüntetéseknek nem akarta kitenni magát, amelyek az egész színi előadás lefolyását megakadályozzák.

Jókainé előbb a rendőr-kapitánynál keresett védelmet az ellene készülő demonstráció miatt, de mert ez a nehéz feladatra nem vállalkozott, Nagy Bella telefonon beszélt Budapestre férjével, aki *megtiltotta feleségének a fellépést*, ezt táviratilag tudatta a színgazgatóval és ma este maga is Pozsonyba érkezett.

Az előzmények, amelyek Nagy Bellát vendégszereplésének folytatásában megakadályozták, a következők:

Jókainének ma este férjének *Dalma* című drámájában kellett volna játszania. Fellépéséről azonban le kellett mondania, mert *nagy botránytól tartottak*.

Már a déli órákban híre járt, hogy az ifjuság, különösen pedig a pozsonyi jogakadémia polgárai valami *skandalumot terveznek* Nagy Bella fellépése esetére. Fültyülöket és más lármazó-eszközöket tömegesen vásárolnak, s a színházban igen sok helyet előre lefoglaltak.

Kutschera rendőrkapitány, akihez Jókainé védelemért fordult, sajnálattal jelentette ki a művésznőnek, hogy előadás előtt semmit sem tehet, s csak a színházban, az előadás megzavarása esetén léphet közbe.

Nagy Bella erre telefonon fordult Jókaihoz, aki *megtiltotta feleségének, hogy a darabban fellépjen*, egyuttal értesítette Nagy Bellát, hogy még ma este Pozsonyba utazik.

Jókai azonnal táviratozott *Relle Iván* színgazgatónak, tudatván vele, hogy feleségét nem engedni fellépni. A távirat így szólt:

Pozsonyból meghitt barátaimtól értesültem azon ellenséges indulatokról, amelyekkel feleségem ott találkozik. Ezért feleségemnek nem engedhetem meg, hogy a pozsonyi színpadon megegyezzen fellépjen. Kérem ezt a közönséggel tudatni. *Jókai.*

Az agg költő a ma esti gyorsvonattal tényleg Pozsonyba érkezett, hogy feleségét magával vigye a fővárosba.

Jókai egy nála járt látogató előtt *felháborodással szólt a pozsonyi eseményekről*. Pozsony törvényhatósága nevében *Brolly Tivadar* polgármester *sajnálattal fejezte ki* Jókai előtt a történetek felett.

Az a hír jár, hogy Jókainé a pozsonyi eset után megszünteti az országban tervezett vendégszerepléseit.

Egy milliós csőd.

(A kártyajáték áldozata.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 7.

A berlini büntető kamara, ma egy a orosz főváros arisztokratái közzé tartozó férfiu fölött kezdte meg a tárgyalást. *Erich v. W.* lovassági kapitány a vádlott, ki hatszoros csalással van vádolva. Ezenkívül vagyonára elrendelték a csődöt.

A kapitány 46 éves és valódi férfiu szépség, ki óriási jövedelmét, a szó teljes értelmében elpazarolta. A turf és a kártya juttatták a berlini high life ezen előkelő tagját a vádlottak padjára.

Erich v. W.-nek évi jövedelme 54.000 márka volt. Még 1888-ban történt, — a vádlott ekkor első ízben tartózkodott Berlinben, — hogy felment az Union klubba s ott *egy éjjel fél millió márkát vesztett a kártyán*.

Pénze nem volt, de azt minden áron elő kellett keríteni, anyjához fordult tehát. Anyja nagyon szigorú asszony volt s csak *Moltke* tábornok közbenjárására adott fiának 150.000 márkát az adósság részbeni fedezésére. Haragja azonban oly nagy volt fia ellen, hogy ettől az időponttól kezdve anyja és fia nem találkoztak többé.

A kapitány, dacára a kapott összegnek, adósságát nem rendezte, hanem egyik váltót a másik után adta, a melyek után óriási uszorkamatot fizetett.

Ha takarékosan élt volna, úgy még csak birta volna valahogy óriási összegű adósságát rendezni, de nem hogy takarékoskodott volna, hanem még nagyobb és drágább háztartást vitt elannyira, hogy évente 100.000 márkát költött el.

Szenvedélyesen játszott a turfon és kártya asztalnál s mindig óriási összegben. Monte-Carloban is járt s ott 20.000 márkát vesztett.

Csalásait, a miért most a vádlottak padján ül, úgy követte el, hogy kölcsönket vett föl, de vagyoni állapotáról hamis adatokat adott. Ezeket azonban tagadja s azzal védekezik, hogy pénzt nagy uszora kamatok árán szerzett. Így egy bankártól felvett 90.000 márkát s ez kamat fejében rögtön 20.000 márkát húzott le neki.

A mint a csődöt vagyonára elrendelték, tőközlés miatt azonnal gondnokság alá helyezték.

A tömeggondnok szerint a teher 945.396 márka, tehát kevés híján egy millió.

A mai tárgyalás folyamán több tanu kihallgatása vált szükségessé s ezért a tárgyalást a jövő keddre halasztották.

HIREK.

A polgármester búcsúja.

— A nyugdíj-bizottság üléséből. —

Arad, november 7.

A város nyugdíj-bizottsága ma délelőtt *Salac Gyula* polgármester, majd utóbb *Institoris Kálmán* főjegyző elnöklése alatt ülést tartott, melyen két nyugdíj-ügyet intéztek el.

Előbb, míg az ülésen *Salac Gyula* elnökölt, tizenhatévi szolgálat után *260 korona* nyugdíjat szavaztak meg *Váradi Gábor* utkarónak, azután pedig a polgármester nyugdíj-ügyét vették tárgyalás alá.

Megállapította a bizottság, hogy *Salac Gyula* összesen *29 év és 9 hónap óta van a város szolgálatában*. Ezt a szolgálati időt a bizottság három hónap betudásával *harminc esztendőnek számította* s ezen az alapon a pol-

gármesteri fizetés 80 százalékát hozza javaslatba nyugdíj fejében.

Salacz Gyula fizetési évi 8000 korona, melynek 30 évi szolgálat után 80 százaléka évenként 6400 koronát tesz ki. Ez a nyugdíj-bizottság javaslata, amely azonban a közgyűlésen valószínűleg változást fog szenvedni. Ugy tervezik ugyanis, hogy a törvényhatóság Salacz Gyulának a város iránti érdemei elismerésül teljes fizetését fogja nyugdíjképen megszavazni a szerdai közgyűlésen.

Ez lesz az utolsó törvényhatósági közgyűlés, amelyen Salacz Gyula még mint polgármester részt vesz. Ekkor bucsuzik el Salacz attól a törvényhatóságtól, amelynek negyedszázadnál hosszabb ideig feje volt. Allását — úgy hirdik — e hó 18-ig tartja meg, azontul december 1-ig felmentését kéri, amely időtől kezdve nyugdíját folyósítani fogják.

A nyugdíj-bizottság ülésében résztvettek: Salacz Gyula polgármester, Institoris Kálmán főjegyző, Bund Henrik főszámvevő, Bing Vilmos, Müller Gyula, Mandl Vilmos dr., Preisinger József, Remetey F. Károly, Urbányi Béla, Varjassy Lajos és Lócs Rezső aljegyző.

Két újabb betörés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 7.

A mi városunk eddig csak a sikkasztásokról volt híres, de most már, ugylátszik, arra az utra indult, a melyen a „sikkasztók városa” mellé még egy ilyen jelzöt szerez: a „betörések városa” címmel.

Egy hét leforgása alatt négy betörést követtek el Aradon. Kettő éppen nem kicsinylendő értékek eltulajdonításával járt. Tudnillik a Kintzig-féle és a Kriegler-féle betörések.

Ma a templom-utcai elemi iskola két osztályában és egy Fábán-utcai korcsmában követtek el ismeretlen tettesek betörést.

Az elemi fiu-iskola III. b) és V. b) osztályaiban a tanítók katedrájának fiókjait törték fel s az egyikből Szilágyi György tanítónak 6 korona pénzt, 100 darab levélpapirosát, keztyűjét és egyéb tárgyakat, a másikkól pedig Tóth Béla tanítónak 10 korona 60 fillérjét lopták ki.

A Fábán-utcai betörést Grünwald József korcsmáros kárára követtek el. A Sármezeyház mellett levő kis korcsmának bezárt ajtajáról a vas-pántot lefeszítették, az ajtót a zár körül kivették s miután azt kinyitották, a tettes bement a helyiségbe s ott az asztalokból 40 korona készpénzt, egy ezüst órát és nagyobb mennyiségű dohányt, szivart és cigarettát loptott el.

A betörést reggel vették észre, mikor a tulajdonos az üzletét kinyitotta. Az esetről jelentést tettek a rendőrségnél, melynek bünyügyi osztálya a nyomozást megindította.

Ha másról nem, hát a sok betörésről is láthatjuk, hogy bizony már benne vagyunk az — őszben, s hogy erősen közeledünk a tél felé.

— Királyunk látogatása a görög uralkodónál. Ferenc József király ma Bécsben meglátogatta szállodai lakásán György görög királyt és fiát. A két uralkodó háromnegyed óra hosszág beszélgetett egymással s azután a görög vendégek a Burgba hajtottak, ahol viszonzották királyunknak a látogatást.

— A főváros küldöttsége a hercegprimásnál. Budapest székes-főváros törvényhatósága küldöttségileg tisztelgett Vassary Kolos hercegprimásnál, üdvözlőlvén őt hercegprimássá történt kinevezésének tízéves évfordulója alkalmából. Az üdvözlő beszédet Márkus József főpolgármester mondotta. A hercegprimás, aki nagyon

szívesen fogadta a küldöttséget, választát így fejezte be:

— Esedezem: kegyeskedjenek a jövőben is támogatni, de csak akkor és addig, amikor és ameddig hazámnak és egyházamnak szolgálók.

A főpap egy ideig még beszélgetett a küldöttség tagjaival s azután a küldöttség eltávozott.

— A katolikus kongresszus. A katolikus országos nagygyűlés ma délelőlt tartotta záróülését a budapesti vígadó nagytermében, ahol ismét az a nagyszámu hallgatóság gyűlt össze, amely a minapi megnyitó ülésen iepte el a tágas terem minden zugát. A főpapok is teljes számmal jelentek meg s ott voltak azok a világi celebritások is, akiket Zichy Nándor gróf vezet. A záróülés elején a férfikar elénekelt a Szózatot s a hallgatóság állva hallgatta végig a hazafias éneket. Hutkay Lipót dr. jogakadémiai tanár megnyitó beszédében vázolta a kongresszus munkáját, Margalits Ede egyetemi tanár a katolikus sajtóról beszélt s hangoztatta a katolikus egyetem és katolikus főiskolák szükségességét, majd pedig Steinbrenner János dr. nagyvárad apátkanonok emelkedett szólásra. Az ülés elején felolvasták azokat a sürgönyöket, amelyekkel a király és XIII. Leo pápa nevében Rampolla államtitkár fogadta a kongresszus minapi üdvözlését; Rimely püspök, gróf Szapáry Béláné, a szentesi katolikus kör és még mások is sürgönyileg mentették ki magukat.

— Tisza Kálmán. Budapestről táviratozza tudósítónk: Tisza Kálmán állapotában állandó a javulás. Baja egyébként is csak kisebb hülélsből származott. Bár baja nem komoly jellegű, az érdeklődés állapota iránt általános.

— Ujabb szabálytalanság Sopronban. Hartl belügyminiszteri titkár és Gunda miniszteri számtanácsos egy hét óta gondos vizsgálat alá vették Sopron város közigazgatási és gazdasági ügyvezetését. Ma — mint táviratozzák — nagyobb mérvű szabálytalanságot fedeztek fel, a mennyiben rájöttek, hogy az árvaszék elnöke a szabályzat ellenére igen tekintélyes összegeket helyezett el a megbukott soproni építő- és hitelbanknál s ez a pénz mind elveszett. A mai fölfedezés nyomán újabb szenzációs fordulatok várhatók.

— Az aradi villamos-vasut. Az aradi villamos építése ügyében a város közlekedési-bizottságának albizottsága Varjassy Lajos tanácsos elnöke alatt ülést tartott. Az albizottság azt a szerződést vette tárgyalás alá, amelyekre a kereskedelemügyi miniszter már megtette észrevételeit. A minisztertől való leérkezés után a két szerződő félnek, a városnak és a lévasutársaságnak adták ki a szerződést, amelynek megjegyzését a mai ülés készítette elő a tárgyalásra a közlekedési bizottság számára.

— A csanádi püspök körlevele. Dessevffy Sándor csanádi püspök most adta ki legújabb körlevelét, amelyben jelenti, hogy egyházmegyéje védszentjének, szent Gellértnek ereklyéit végleg elhelyezték a szent Donát-templomban; megengedi, hogy a Szent Bonifácról nevezett jótékonyági egyesület tagjai ugyanazokat a jogokat és kedvezményeket gyakorolhassák és élvezhessék, melyek a Jézus szent gyermekségéről nevezett egyesület tagjait megilletik, közli a közigazgatási bíróság határozatát a néptanítók utadomentsége tárgyában, miniszteri határozatokat az egyházlátogatási jegyzőkönyv másolatának peres ügyekben való kiszolgáltatása tárgyában, a tornyai javadalomra pályázatot hirdet s személyzeti változások közlésével fejezi be körlevelét.

— A vasutak beszerzése a helyi iparosoknál. A m. kir. államvasutak igazgatósága ma értesítette a kereskedelmi és iparkamarát,

hogy azon leltári tárgyak, melyek szállításának biztosítása eddigelé központilag történt, jövő évi április 1-től kezdve már minden az egyes üzletvezetőség által, — amennyiben az egyes cikkek évi szükségletének értéke 600 korona, vagy azon alul marad, a helyi ipar figyelembe vétele mellett a helyszínen, illetve az üzletvezetőség saját vonalterületén dolgozó iparosoknál fognak esetről-esetre előzetesen bekérendő árjegyzékek alapján készítettetni. A kamarák rég kifejezett kívánsága teljesedik részben ezen intézkedés által.

— Amerikai párbaj. A párbajmánia egy utálatos hajtása, az amerikai párbaj, ma Budapesten ismét rettenetes áldozatot szedett. Széles (Pislarics) Kálmán nagyvárad születésű 20 éves nőtlen bölcsészettanhallgató az éjszaka Tavaszmező-utca 5. szám alatti lakásán föbe lötte magát és azonnal meghalt. Az asztalán egy papírlapot találtak, amelyre az öngyilkos fiatalember a következőket írta:

— Ha nem élhetsz becsülettel, halj meg becsületben.

Az öngyilkos hozzátartozói azt hiszik, hogy a fiatalember amerikai párbaj áldozata lett. A rendőrség is ebben az irányban nyomoz. A holttestet a törvényszéki orvostani intézetbe szállították.

— Tizenöt ezer korona adó a levegőben. Aradvárosában ennyi behajthatatlan állami adót tartott nyilván a pénzügyigazgatóság. A város közigazgatási bizottsága Beke Károly pénzügyigazgató javaslatára a mai ülésen a 15.000 korona adót, mint behajthatatlant a nyilvántartásból törülte, illetőleg leírta.

A város közigazgatási bizottságának ülésén Urbán Iván főispán elnöklése alatt jelen voltak: Salacz Gyula polgármester, Institoris Kálmán főjegyző, Barabás Béla dr., Bing Vilmos, Csiky Károly, Beke Károly, Hász Sándor, Hegedűs László, Kadas Kálmán, Lehrmann Viktor, Múlek Lajos dr., Müller Károly, Marschall Lajos, Perger János dr., Péterffy Antal, Posgay Lajos dr., Sorbán János, Schusztar Illés dr., Szalay Antal, Steinhardt Mór dr., Varjassy Arpad.

— Uj valóságos belső titkos tanácsos. Kolozsvárról jelentik, hogy ott elterjedt hírek szerint, Bély Ákos gróf, Kolozsvármegye és Kolozsvárváros főispánját közelebből valóságos belső titkos tanácsossá nevezik ki. Hir szerint az Emke érdekében kifejtett munkásságát akarják ezzel honorálni.

— Aradmegye közbiztonsága. A megye közigazgatásának mai ülésén előterjesztette Dálnoki Nagy Lajos alispán október havi jelentését, amely elég sötét színben tünteti fel Aradmegye közigazgatási állapotát az elmúlt hóban. Az ősz beálltával rendszeren megszorodik a tolvajok s betörők száma s erre való tekintettel a közigazgatási-bizottság elhatározta, hogy a csanád-örök és kirendeltségek megszorítása érdekében a főszolgabírók meghallgatásával, intézkedéseket tesz. A közigazgatási bizottság ülésén Urbán Iván főispán elnöklése alatt jelen voltak: Dálnoki Nagy Lajos alispán, Králicz Gyula, Beles János, Vásárhelyi László, Varjassy Arpad, Beke Károly, Schill József, Sorbán János, Keresztes Gyula dr., Keller Izsó, Lehrmann Viktor, Issekutz Károly dr., Faragó István, Mladin Miklós.

— Ottó főherceg mint autómobilista. A legfiatalabb sportnak a királyi család közül többben hódolnak. Legújabbán Ottó főherceg vásárolt egy tizenkét lóerejű autómobil s már nagyobb turákat tett vele. Rajta kívül még Frigyes, Lipót Salvator és Ferenc Salvator főhercegek üzik ezt a sportot.

— Fizetéseképtelenség a főszékn. A budapesti gabonatörszén — mint tudósítónk táviratozza — a Gelb Sámuel kulissza-cég fizetéseképtelen lett. Száználfelezesez métermázsányi gabonakötéssel volt érdekelve. A fizetéseképte-

lenség azonban nem zavarta meg a tőzsde üzletmenetét.

— **Mázasság.** *Kriszán* János, a borosjenői takarékpénztár főkönyvelője, folyó hó 9-én d. e. 10 órakor vezeti oltárhoz Soborsinban *Károlyi* Kálmán gyógyszerész leányát Viktóriát.

— **Tüzoltó képviselők.** A legutóbb lefolyt képviselőválasztás alkalmával ismét megszáporodott azoknak az országgyűlési képviselőknek a száma, akik a tüzoltás terén is működnek. Országos képviselővé választották *Óváry* Ferenc dr. országos tüzoltó szövetségi alelnököt (Nagyvácsány), *Károlyi* Antal dr. vasvármegyei szövetségi elnököt (Muraszombat), *Boda* Vilmos tolnavármegyei szövetségi elnök (Szegvár), ifj. *Zichy* János gróf nagyberényi parancsnokot (Szabad Báránd), *Hadzsy* János dr. topolyai parancsnokot (Verbász), *Sándor* Pál budapesti önkéntes testület parancsnoksági tagot, (Budapest, Lipótváros), *Erdődy* Gyula gróf vörösvári parancsnokot (Felső-Eőr), *Ehen* Gyula szombathelyi parancsnokot (Szombathely), (*Soly-mossy* Ödön báró lövői parancsnokot (Lövő), *Lindner* Gusztáv dr. nagyszombati parancsnokot (Nagyszombati), *Serbán* Miklós dr. fogarasi parancsnokot (Fogarás), *Maróthy* László dr. káldi elnököt (Kiss-Cell), *Förster* Ottó balózsamgyeri elnököt (Sárvár) és *Szajbely* Gyula rohonci elnököt (Kőszeg).

— **Árlejtés a vasuti építkezésre.** A magyar kir. államvasutak igazgatósága október hó 25-én ajánlati tárgyalást hirdetett a Rákospalotán építendő nagy vasuti műhelyek építésére. A vasszerkezetek szállítására most járt le a pályázat s mint budapesti tudósítónk táviratozza, a következő ajánlatok érkeztek be (az árak koronában értendők):

A Máv. gépgyára	1.400,572
Weitzer-féle aradi waggonygyár	1.116,663
Budapesti szivattyu- és gépgyár	1.100,280
Ganz és társa	1.104,848
Nicolson-Schlick gyár	1.108,981
Osztrák Máv. gépgyára	1.104,973
Danubius-gyár	1.117,478

Az igazgatóság eddig még nem döntött az ajánlatok felett.

— **Halálozások.** Özv. *Knothy* Serestejnó szül. Nyéky Luiza élte 69-ik évében Aradon elhunyt. Temetése f. hó 8-án d. u. 8 órakor lesz a Batthyány-utca 21. számú házból. A boldogultban *Knothy* Árpád m. államvasuti főmérnök édesanyját vesztette el.

Özv. marosvásárhelyi *Nyiró* Józsefné szül. Thuránszky Natália, *Nyiró* Géza aradi kir. vizsgálóbíró édesanyja, élte 71-ik évében Nagybanynán meghalt.

— **Egy világlap megvesztegetve.** Egy hírlapi polemikából kifolyólag az egyik francia lap érdekes leleplezést közöl arról, hogy mily nagy összeggel volt a *Figaro* a panama-botrány alkalmával megvesztegetve. E szerint *Périer* 30.000 francot, de *Rodays* 20.000, *Henri de Houx* 7000, a szerkesztőség többi tagja 218.100 frankot kapott Herz Kornéltól, Artontól és társaitól.

— **Az államfogház lakói.** Mostanában állandóan népes a szegedi államfogház. Csak a minap utalt Szegedre az igazságügyminiszter egy sereg jogerősen elítélt államfogyot s ma ismét érkezett egy csapat beutalás. A Vasas-szentpéter utcai fogházba ez évre beutaltattak: *Kubin* Imre ó-becsei gyógyszerész, *Horváth* Kamilló dévai ügyvéd, *Karton* Zsigmond biharszói uradalmi számtartó, *Rózsa* Lőrinc aljegyző, *Szentiványi* Gábor maros-sólyomi földbirtokos, *Vaaly* Gyula budapesti mérnök, *Serbán* Szilárd körösbányai földbirtokos, *Fried* Sándor budapesti mérnök, *Orbán* Gyula dr. halasi orvos.

— **Új postahivatalok a megyében.** A nagyváradi posta- és táviratigazgatóság új postahivatalokat szándékozik a megyében felállítani. Így *Nadabon*, melynek körzetébe 8 kis község köztük *Csintye* is esik. Azonkívül *Nadas* községben, melyhez *Krosztaménes* község tartozik

és végül *Feketegyarmat* községben állítanak fel új postahivatalokat.

— **Temetés.** Egy letört virágot temettek ma el rózsalevelekbe, ősszel hullott virágszirmok közé. Eltemették *Vojtek* Irmuskát, *Vojtek* Kálmán gyógyszerész tizenhétéves leányát. Előkelő közönség, a résztvevők nagy száma kísérette utolsó útjára a fiatal halottat, akinek halála a mélyen sujtott szülőknél és testvéreken kívül gyászba ejtette az Issekutz-, Keresztes-, Zachariás-, Karátsanyi- és Földes családokat. A koporsót gyönyörű koszorúk borították, melyek feliratai ezek voltak:

Drága Irmuskánknak, bánatos szülei. — Szeretett testvérünknek: Kálmán, Géza és Ilonka. — Szeretett unokájának, a nagyanya. — Felejthetetlen kis barátjúnknak: Irén, Andrea, Idus. — Felejthetetlen testvérének: Puli. — Szeretett unokájúnknak, a bánatos nagyszülőknél. — Szeretett Irmuskánknak, keresztapa és anya. — Felejthetetlen Irmuskánknak: Karácsonyi Gyula és családja. — Szeretett Irmuskánknak: a Vaniss család. — A mi kis kedvencünknek: Margit néni és Géza bácsi. — Kegyeletük jeléül: a Gavrilovics család. — Nyugodjál csendesen: a Földes család. — Irmuskánknak: Skrainka Fanni és Emilia. — Kegyelete jeléül: Ötvös Aladár. — Irmuskánknak: Köpf János dr. — Kegyelete jeléül: Weisz Endre. — Kedves Irmuskánknak: Laczi bácsi Mariska néni. — Lajos bácsi, Irmuskánknak. — Felejthetetlen Irmuskánknak, dr. Köpf-család. Szeretett Irmánknak, a Farkas-család. — Irmuskánknak, Ödön bácsi. — Az aradi gyógyszerész testület, kegyelete jeléül. — Letzte Grüss: Ascherné. — Az utolsó virág, Irmuskánknak.

— **A belga király Amerikában.** Brüsszelből írják, hogy *Lipót* belga király legközelebb Amerikába utazik, hogy az ottani pénzügyi körökkel tárgyalásokat folytasson egy nagyobb kölcsön beszerzésére. A pénzzel Afrikában és Kinában vállalatokat akar a király létesíteni.

— **Drágul a petróleum.** Prágából szomorú hírt jelentenek, szomorú a szegény embernek, aki amugy is rettegve várja a telet, a szörnyű telet, amikor egy garással se növekedik a keresete, de annál több pénzt ragad el a fűtés, világítás, ruházat, mi egymás. Csehország fővárosából azt jelentik, hogy a petróleumfinomítóársaságok elhatározták, hogy *fel fogják emelni a petróleum minden fajtájának árát* s így fogják megakadályozni a folytonos árleszoritást, a mely nagyon károsan hat az üzletre.

— **Kortes plébános.** Csaczáról írják: *Daróla* János parasztagazda, aki vallásos meggyőződésénél fogva legalább kéthetenként egyszer megszokott gyónni, a csaczai választás ideje óta, amennyiben a csaczai prépost öt végleg elutasította, hol Szilézijába Jablunkauba, hol pedig Zsolnára szokott minden vasárnap utazni, hogy idegen helyeken a szent gyónáshoz járuljon. November elsején Szkalitz községben jelent meg, a templomba sietett, hogy vallásbeli kötelezettségének eleget tegyen; az odavaló római katolikus plébános, *Badik* József, amint ez a szegény parasztot meglátta, féktelen haraggal nekirentott, a sekrestyés és még két tanu jelenlétében *kikergette azon szavakkal, hogy öt gyóntatni nem fogja, menjen csak a zsidó papjához* stb. pedig a szegény embernek egyéb bűne nem volt, mint hogy a szabadelvű *Hieronymira* adta szavazatát. Az eset méltó felháborodást keltett.

— **Napfogyatkozás.** November 11-én részleges napfogyatkozás lesz, a mely azonban nálunk csak igen kis részben lesz látható. A fogyatkozás reggel hét órakor kezdődik és 8 óra 16 perckor fog végződni.

— **Véres kardpárbaj.** Gróf *Forgách* Antal országgyűlési képviselő ma a fővárosban kardpárbajt vívott báró *Prónay* Mihály földbirtokossal. A párbajban mindketten *megsebesültek*.

— **Az aradi fogház lakói.** Az aradi királyi ügyészség kimutatása szerint az aradi törvényszék fogházában ezidő szerint *összesen 111 rab* van elzárva. Ezek közül 95 férfi és 16 nő, jogerősen elítélt 98, vizsgálat alatt 9 felebezés alatt pedig 4 fogoly áll. munkával foglalkozik 46 feyyenc, kiknek október havi ke-

resménye 57 korona 90 fillért tesz ki A fogház lakói közül 7 beteg, a többi egészséges.

— **Öngyilkosság az adó miatt.** *Rusz* Ferenc makói polgár ma reggel öngyilkos lett. A nagy családú s elég jómódu embert állítólag az adókergette a halálba. Sehogysem tudott megbékelni a kirótt adóval s addig buslakodott rajta, hogy ma reggel felakasztotta magát az istállóban. Mire észrevették, már halott volt. Holnap temetik.

— **Halottégetés Lembergben.** Mint Lembergben távirják, ott egy halottégető kemencét akarnak felállítani. A lépéseket az engedély megadására már megtette egy konzorcium.

— **Egy kabát — egy pofon.** Egy közel vidéki városkában igen mulatságos eset történt. A napokban egy ruhakereskedőhöz beállított egy intelligens fiatal ember s jobb minőségű télikabátot kért. A kereskedő legjobb portékájából hozott választékot. A fiatal ember — úgy látezik nem nagyon válogatós — csakhamar ki is szemelt egy szép barna kabátot. Már-már megalkudtak, mikor egy másik fiatal ember, bősor oroszán módjára rontott a boltba és egyenesen a kabátot vevő fiatal embernek ugrott:

— **Végre rád akadtam, meghalsz kutya; — monda és azzal hatalmas pofon csattant el.**

A kabátos fiatal ember rögtön átlátta a helyzet veszedelmes voltát s kigyőgyességgel csuszott ki a barátságatlan karok közül, futásban keresve menedéket. A támadó, bosszútól üzetve, nem akarta elszalasztani az alkalmát és utána. A szegény ruhakereskedő ámulatában szóhoz sem tudott jutni. Csak jó későn jutott eszébe, hogy a szegény megtámadott tulajdonképpen az ő kabátjában futott el. De már késő volt. Harmadnap egy budapest-fiumei vonalon feladott képeslapot kapott a ruhakereskedő. A kabátos fiatal ember dicsérte benne a portékát és köszönte a kabátot.

— **Öngyilkosság a vasuti kocsiában.** Csaszlauból távirják, hogy az ottani állomáson az egyik személykocsiban *Krikara* Lajos ügyvédjelölt agyonlőtte magát. Az eset az utazók között nagy ijedelmet okozott.

— **Ugy gondoljuk, mindenkinek érdekében áll,** hogy ahhoz, amit beszerezni óhajt, nagy választék mellett *olcsón* jusson. Ajánljuk ezért a helybeli és vidéki közönségnek mint kitűnő bevásárlási forrást *Porter* Vilmos Nagy Aruházát, a *Szabadság-téren*. Ezen cég *nagyvárosi szellemben* vezeti üzletét, s 84 kirakatában mindenki megtalálhatja azt, amit keres.

— **Ujtás!** *Honisch* L. István cs. és kir. főher. udvari fényképész művészeti académiái tag műtermében Szabadság-tér 16., (Dománypalota.) Telefon 358. Minden vasár- és ünnepnapon eszközölt felvételekről 6 drb. vizit fénykép 4 korona, 6 drb. kabinet fénykép 10 korona. A kabinet kép lehet: menyasszonyi, családi vagy bármilyen csoport felvételtől is. Művészies és pontos kivitel szigorúan be lesz tartva. A n. é. közönség szives figyelmét felhívjuk ezen ujtásra.

— **T. üzletfeleink szives tudomására** hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadság tér 20. szám. Telefon 265 sz.) képviselősséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

— **x — Feltűnést keltő találmány a fogtechnika terén.** Műfog koronák és műfog áthidalások aranyban. Műfog inylemez nélkül. A műfog koronák aranyból (arany sapka) pótolják az oly fogakat, melyek már nem tömhetők, vagy letöredeztek. A műfog koronák erősen vannak elhelyezve, mint a természetes fogak. A fog-áthidalás segítségével oly fogsorok készíthetők, melyek a szájjban tartósan ülnek a nélkül, hogy azokat ki kellene venni. Ezen áthidalás által a műfogaknak a természethez való hasonlósága csak emelkedik, megjegyzendő azonban, hogy egy a műfog koronák, mint fog-áthidalások és zománcofogak arannyal fűzve csakis akkor készíthetők, ha még néhány fog-gyökér. vagy természetes fog van a állkapocsban. — **Kautsug-fogakat** arannyal bevont inylemezek nélkül, esetleg inylemezekkel jótállás mellett a legjobban készíttetnek *Morgensstern* Gyula fogászati műtermében Aradon, *Salacs-utca* 4. szám alatt.

Védjük a leányokat.

(Budapesti tanulmány az oroszoktól.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, november 7.

Oroszország rendőrállam és bizonyára különösnek találná minden szabadságszerető ember, ha azt mondanák, hogy kövessük az oroszok rendőrszisztémáját.

És mi ezáltal mégis mondjuk; persze nem általánosságban, hanem egyes konkrét esetben. A kievi rendőrkapitány a napokban oly rendeletet bocsátott ki, melyet bizvást nálunk is lehetne, sőt mi több, kellene utánozni.

A rendelet így szól:

A kievi leánygimnázium városzobát tartozik berendezni azoknak a családtagoknak, kik a leánykákat az iskolából hazakísérik; ellenben azt a fiút vagy férfiut, aki az utcán a kíséret nélkül hazamenő iskolás leányhoz csatlakozik, minden további kutatás nélkül letartóztatják és a legközelebbi rendőrállomásra viszik igazolás végett.

A nagyközönség nem is sejt, hogy mennyire szükség volna nálunk ilyen rendeletre, melyet még azzal is ki kellene bővíteni, hogy letartóztatják azokat is, akik a gyermek-játszóhelyeken és sétatereken zaklatják a törvényes kort még el nem ért leányokat.

A hírlapok nem közlik és nem közölhetik azt a számtalan esetet, melyet a törvényszék zárt ajtó mögött tárgyal; nem közlik és nem közölhetik azokat a felolvasásokat, melyeket a speciális nőorvosok az orvosgyűléseken és egyletekben tartanak.

Pedig nagy tanulság van ezekben. Megtanuljuk ezekből, hogy 10—14 éves leányok, kivétel nélkül iskolás gyermekek, a társadalom minden osztályából rászorulnak a női speciálista segítségére, sőt vannak olyanok, kik már gyógyíthatatlan bajokban szenvednek. A legutóbbi napokban is volt több ilyen eset.

A bajok okozóit a törvény keze ritkán éri utól, mert a szülők szégyellik a baleseteket a bíró elé vinni; de az orvosok csodákat mesélnek erről a sötét fejezetről, mely szomorúan tanuskodik egyes emberek elfajulásáról és gazságáról.

Nem mindenkinek van módjában gyermekeiket kísérettel az iskolába küldeni, vagy onnan hazahozatni. Nem is minden kísérő gyakorolja a kellő elővigyázatot. Cselédleányok és bonneok az uton vagy a sétateren igen gyakran egész mással foglalkoznak, mint a gyermekekre való ügyelettel.

A cukrot osztogató öreg urak, a pénzt kínáló blazirt dandik, az udvarló kamaszok, sajnos, nálunk nagyon jól ismert alakok és mégsem történik semmi, hogy ezek ellen védekezessünk.

Igazán csak a rendőrség hivatása, hogy ettől a szeméttől tisztítsa meg az utcákat és különösen az iskolák, játszóhelyek és sétaterék környékét.

A kievi orosz rendőrség bölcsen eltalálta a módját, hogyan kell az aszfalt bestiáival elbánni; ajánljuk ezt a budapesti főkapitányság figyelmébe, sőt nem volna sem nekünk, sem a közvéleménynek kifogása, ha egy kis törvénytelen csuszna a dologba és általában gyakorolnák azt az eljárást, mely az ügynevezett aszfaltbetyárokkal szemben állítólag az egyik fővárosi kerületben divik vagy divott.

Ha a rendőr behoz egy aszfaltbetyárt, a kapitány vagy helyettese kihallgatja, azután int a rendőrnek, hogy vigye ki az őrszobába, míg hívni fogja; a rendőr ért a szóból, leviszi az őrszobába, a hol hamarosan ellátják amugy magyarosan és azután visszakísérik a hivatalba,

honnan a kapitány ur atyai intésekkel elhosajlja és teljesen sikert marad az iránt a panaszi iránt, hogy az aszfaltbetyár urat időközben tanuk mellőzésével elnászpágották.

Lehet, hogy ez csak mese, de jó volna az utca tisztessége szempontjából, ha a betyárokkal és bestiákkal szemben nem volna az, mivel a kihágási bírság nem büntetés ezeknek a gazoknak vétkével szemben.

SPORT.

+ Az aradi torna-egyesület választmánya folyó hó 6-án tartotta meg rendezési elnöki gyűlését, melyen Steinitzer Pál dr. alelnök elnökölt. Alatt: Dálnoky-Nagy Lajos dr., Sorbán János, Reisinger Ferenc dr., Székely Károly, Bródy József, Hehs Vilmos, Jantsóvíts Ferenc, Reiniger Samu, Kőmives József és Nagy Sándor választmányi tagok vettek részt. Első sorban felolvasott a legutóbb tartott választmányi gyűlés jegyzőkönyve, melynek tartalmát a választmányi észrevétel nélkül tudomásul vette. Nagy Sándor titkár-művezető terjesztette ezután elő a működő tagságra jelentkező névsorát, kik a következők: Péchujfalusi Péchy Károly, Schaeffer Jenő, Günther Pál, Köpf János dr., Sugár Károly, Alt János, Vajda Iván, Herzel Bernát, Szakolczay Sándor, Nagy Károly, Matuschek József, Kiss Lajos pártoló tagságra jelentkeztek: Dobos Károly dr., Gebhart István, Matolay Gyula, kik választmányi felvették. Elhatározta a választmány, miszerint folyó hó november hó 16-án házi versenyt, december hó 14-én pedig rendez disztornázást rendez, melynek költségeire 50 koronát megszavazott. Egyben kimondta a választmány, hogy úgy a házi versenyen, mint a disztornázás alkalmával kiosztandó ezüst és bronz érmek és egy-egy érmetek elkészítése tárgyában átír a körmeobányai magy. kir. állami pénzverő-hivatal igazgatóságának s ezentúl a versenyeken koszorúk helyett érmeket és okleveleket ad versenydíj gyanánt. Folyó ügyek letárgyalásával a gyűlés véget ért.

+ Az aradi Athletikai Club holnap, pénteken este 8 órakor választmányi ülést tart a központi kávéházban. A gyűlés a vivási kurzus ügyét is fogja tárgyalni; erre való tekintettel az elnökség kéri a tagok pontos megjelenését. A választmányi gyűlés befejezése után a club tagjai az új tisztikar tiszteletére társasvacsorára gyűlnek össze a Kis pipa vendéglőben. A vacsorán az összes tagok részt vesznek.

KÖZGAZDASÁG ES KÖZLEKEDES

— Fizesésképtelenség. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizesésképtelenségekről tesz jelentést: Schneider Péter, Losonc. — Silberstein Izidor, Uj-Gradiska. — Richter Ferenc, Abbázia. — Kenyeres Soma, Budapest. — Schlésinger Mór, Budapest. — Fritsch Ferenc, Karlsbad. — Missaglia A., Zára.

Budapesti ár- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.

Budapest, november 7.

Déltőzsde. Busakinálatt mérsékelt a vételműve tartózkodó. Kedvező irányzat mellett 20.000 métermássa került forgalomba, néhány fillérrel drágább áron. Egyéb gabonaneműk változatlanok. Időjárás szép.

Zárul 12 órakor:

Buza 1902. áprillisa	8.74—8.76
Rozs 1902. áprillisa	7.42—7.43
Zab 1902. áprillisa	7.41—7.42
Tengeri 1902. májusra	5.47—5.48
Repce 1902. augusztusra	11.80—11.90

Zárul 5 órakor:

Buza 1902. áprillisa	8.69—8.70
Rozs 1902. áprillisa	7.39—7.40
Zab 1902. áprillisa	7.39—7.44
Tengeri 1902. májusra	5.44—5.45
Repce 1902. augusztusra	11.80—11.90

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	618.—
Magyar hitelrészvény	632.50
Lezámitolóbank részvény	408.50
Rima-Murányi vasúti részvény	409.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	620.50
Köszöli vasút	556.—
Városi villamos vasút részvény	278.—

Vasúti közlekedés.

(Érvényes 1901. évi október hó 1-től.)

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felé érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. n. 3.58	Személyvonat d. n. 3.55
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szmv. Szolnokról este 8.58
Erdély felé:	Erdély felé:
Személyvonat reggel 6.35	Soborszluról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Személyvonat d. e. 10.50
Soborszluról délután 3.04	Radnáról délután 3.36
Személyvonat d. n. 4.30	Gyorsvonat délután 4.08
Gyorsvonat este 7.25	Személyvonat este 8.57
Temesvár felé:	Temesvár felé:
Személyvonat reggel 6.20	Vegyesvonat d. e. 10.48
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. n. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felé:
Vegyesvonat reggel 7.12	Személyvonat reggel 8.38
Személyvonat d. n. 4.09	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felé:
Személyvonat reggel 6.25	Borosbésről szv. r. 8.08
Vegyesvonat d. n. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Borosbésről szv. du. 5.20	Személyvonat este 6.56

Probst Károly és Társai

Aradon, Atzél Péter-utca 3. sz.

Kész női confectio-különlegességek.

Nagy választék

Apart kivitel,

Paletok,

Fess jaketok,

Valódi szörme felöltők

készen és mérték után.

Városi- és utazó-bundákban.

Minden egyes darab

eredeti model után

készül, és csak válogatott szörme kerül feldolgozásra.

Figyelemre méltók a cég kirakatai, hol naponta változnak a különlegességek csoportjai.

Ezen cikkek eladása fix ár mellett történik.

ALAPÍTOTT 1798-ban.

NAPIREND.

November 8. Péntek. Róm. kath. naptár: Gottfried. — Protestáns naptár: Gottfried. — Görög-keleti naptár (október 26.): Demeter. — A nap két 6 óra 41 perccor, nyugozik 4 óra 14 perccor. — A hold két 3 óra 42 perccor, nyugozik 2 óra 50 perccor.

Időjárás. Légnymás reggel 7 órakor 770.2 milliméter, délután 2 órakor 766.7 milliméter. — Hőmérséklet reggel 7 órakor C° + 1.5, délután 2 órakor C° + 6.5. — Szél iránya és ereje reggel 7 órakor DK 2, délután 2 órakor D. 5. — Felhőzet reggel 7 órakor félborult, délután 2 órakor derült. — Csapadék az utóbbi 24 órában 0 mm.

Időjelzés. A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratát szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hűvös, éjjeli fagy, északon, keleten elvélve csapadék.

Szabadságszerői emléktárgyak országos múzeuma (színház-épület 1-ső emelet.) Nyitva van mindennap délelőtt 9 órától délután 6 óráig. Belépődíj: Hétköznaponként 40 fillér, vasárnap 20 fillér.

Költő-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11/2—12/2 óráig, kedden, csütörtökön és pénteken délután 1/2—2/2 óráig, vasár- és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Breklye-múzeum helyisége mellett Bősterelem.

November 9. Megye bizottsági-tagok választása. — Az aradi székely-otthon háziestélye (Vadember.)

November 10. Az aradi alkalmazottak takarékszégye hitelegyetének alakuló közgyűlése délután 3 órakor (Városház.) — Az aradvidéki iparegyesület közgyűlése délelőtt 11 órakor (Városház.) — Az aradi kir. főgyűlési és állami főreáliskola ifjúsági aradi grófy-egyesületének választmányi ülése délelőtt 11 órakor.

November 13. Városi közgyűlés délután 4 órakor.
 November 16. Az aradi tornaegyesület haziversenye.
 November 17. Törvényhatósági bizottsági-tagok választása.
 November 23. A lippal róm. kath. jótékony nőegylet táncos egybekötött hangversenye (József főherceg szálló.)
 November 28. Burmeister Willy hangversenye délután 4 1/2 órakor (Fehér Kereszt.)

REGÉNY-CSARNOK.

A karvalyok vére.

— Regény két kötetben. —
 Irtá: **Theuriet André.** [40]
 (Folytatás.)

Etienne az utca szájadékával szemben a rakparthoz támaszkodva nézte a járadakra hangyabolyként kitóduló tanítványokat. Mindjárt gondolta, s gyorsan haladt keresztül az uton. Még alig tett tíz lépést, mikor Laignernek az *École*-ből kitóduló által hangoztatott neve keblébe nyillalott. Megállt, eihelványodott s kénytelen volt egy boltajtóhoz támaszkodni.

— Látod öregem, mondá egy pajtása felé közeledve, ezek a képmutatók csak a második díjat adták neked! . . . S tudod, hogy ki döntötte el? Uram, jegyzé meg egy akadémikus, Laigner szegény, s már nagyon öreg, hogy jövőre versenyezessen; Mangaró fiatal, atyja roppant gazdag, van ideje s módja várni. S a szavazás ezzel a számársággal végződött.

Etienne nem talált szavakat felelni. Vonásai megnyultak, ajkai gépiesen mosolyogtak; elfojtott dühvel gondolt arra furcsa okra, hogy atyjának gazdag volta miatt nem adták neki a díjat. — Még volt hát írva, hogy e rossz utakon szerzett vagyon miatt a bűnhődés átok gyanánt nehezedik rá. — Semmit sem hallott többé, a kocsi mintha puha matrácon robogtak volna, s mintha az átellenében levő fal s a fák táncot jártak volna körülötte. Társa megrémülve Etienne halványságától, vigasztalni akarta. Mintegy husz tanítvány kirándulást tervezett Bas-Meudonba; egyikök mindenképen rá akarta beszélni Etienne-t, hogy e kis bajt föl se vegye, tartson a bandával, s mutassa meg, hogy nem egykönnyen csügged el.

Igen, mondá Etienne bizonytalan hangon, . . . Veletek tartok, de hagyjatok egy percig nyugodtan . . . Magamra akarok maradni!

Nyersen hátat fordított pajtásainak s a Szajna felé vette útját. A rakpart szögletén már befordult, mikor háta mögött valaki megszólította:

— Etienne Mangaróhoz van szerencsém?

— Igen, mondá Etienne türelmetlenül.

S azalatt menézte megszólítóját, magas, sovány, borszinű s hegyes farkóju középkora férfi volt.

— Uram, mondá az ismeretlen, én látam festményét, szerencsekívánatomat! . . . Nagyon szép darab festmény, de az Institut nagyon jól tette, hogy őnt sem küldötte Rómába, mert ott elromlott volna, Itália nem önnek való . . . Azért mondtam ezt önnek minden teketória nélkül, mert én is értek ám hozzá . . . Én Schwartz vagyok.

Etienne figyelmesebb lett. Ez a Schwartz az árucarnokokban s a művészvilágban nagyon ismeretes félig műkedvelő, félig zsidó zsidó volt, ki olyan festményeket szeretett venni, melyek híre még nem volt elterjedve, de szép reménnyel s üzlettel biztattak. Az ilyen műveket oda helyezte képtárába, s ott hagyta nyugodni, mint a még új bort szokás hogy aztán mikor festője hírnevére tesz szert, jó drágán adjon tul rajta. Csodálatos számitása volt s ritkán csalódott számitásaiban.

— Nem azért bátorodom őnt zavarni, mondá, míg Etienne elképedve hebegett valamit, hogy üres bókokat mondjak önnek. Azzal bizonyítom be, hogy mennyit tartok az ön vászuaról, hogy kétezer frankért veszem meg öntől, s még egy másik festményt is kérek . . . Ön nagyon jól ért a paraszt életképhez! . . . Ezen erejét ki kell aknáznia . . . Menjen a vidékre, keressen ki valami falusi tárgyat, készítsen számomra egy derült, természetes képet; ezer tallérral fogom megfizetni . . . Nem szükséges nagyon sietnie, a jövő Salonig időt engedek rá.

— Bocsánat mondá Etienne könyebbült lélekzettel, s nyugodtságát visszanyerve, az ön kívánta festmény sok időmet fogná igénybe venni, az idő pedig pénz rám nézve, mert akármit mondjon is az Institut, én ecsetem után élek.

— Hát akkor előre felajánlom önnek az ár felét . . . Láthatja most, hogy mennyire bizom önben . . . All az alku?

Etienne nem sokáig gondolkodott, a párisi élet nagyon is vállaira nehezedett, s a vidéken való kószálás, hogy falusi tárgyat keresen, ugy csábította.

— Köszönöm uram, mondá fejét fölemelve, elfogadom.

— No végre! Itt van névjegyem, jöjjön holnap tíz órakor hozzám; megmutatom kis képtáramat, lefizetem a pénzt . . . Szolgája, uram!

(Folytatása következik.)

IDESENEK ARADON.

— November 7. —

Vass szálloda. Ditmár Ferenc utazó Bécs. — Sugár József utazó Budapest. — Krausz Lajos utazó Budapest. — Deutsch Imre vállalkozó Gyula. — Mann Lőrincz utazó Bécs. — Hönig N. utazó Bécs. — Balog Kálmán és neje főhercz Bécs. — Tentschender Frigyes utazó Bécs. — Rokonetz József kereskedő Temesvár. — Schrötter Károly utazó Bécs. — Kohn Leopold utazó Bécs. — Roth Jenő utazó Budapest. — Taussig Zoltán utazó Bécs. — Gross Mór utazó Bécs. — Klein Mór utazó Bécs. — Lengyel Mór utazó Bécs.

Városi színház.

Bérlet 39. sz. Páratlan.

Pénteken, 1901. évi november hó 8 án:

Szivem!

Bohózat 3 felvonásban. Irták: M. Hennequin és P. Bilhaud. Fordította: Molnár Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Grisolles . . .	László Gy.	Chateau . . .	Giréth K.
Montureux . .	Fenyéri Mór.	Thorcy	Palágyi L.
Antoinette . .	Angyal Ilka.	Francine . . .	Komlósy I.
Heléne	Menszáros M.	Rose	Gajda Ilona.

Kezdete 7 órakor.

NYILTTÉR.*

Szálloda-átvétel.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a régi és legjobb hírnevek örvendő,

a NÁDORHOZ czimzett

szállodát és éttermet átvettem és azt kényelmesen és izlésesen berendezve a nagyérdemű közönség szives rendelkezésére bocsátom. Számos éven át a Fehér Kereszt szállodában nyert bő tapasztalataimat saját üzletemben fel fogom használni arra, hogy nagybecsű vendégeimet minden tekintetben kielégítek.

Vendégszobáim tiszták és olcsók.

Éttermemben a legjobb ételek és tisztán kezelt italok lesznek a t. vendégeimnek kiszolgálva. Abonnenseket ugy a háznál, mint a házon kívül jutányosan elfogadok.

A kiszolgálás a legnagyobb előzékenységgel és lelkiismeretességgel lesz teljesítve.

A nagyérdemű birtokos urak részére, kik fogaton jönnek a városba, lovaik részére istálló és szin áll rendelkezésre.

Szállodámat és éttermemet a nagyérdemű közönség szives jóindulatába és pártfogásába ajánlva, vagyok

kiváló tisztelettel

Grüner Gyula,

1439

a Nádor-szálloda bérlője.

Divat- és kelengye-árúház.

Deutsch Testvérek,

ARAD.

Külön

nagyobbított

Szőnyegosztály:

Smyrna-szőnyeg.

Argaman-szőnyeg.

Axminster-szőnyeg.

Velvet-szőnyeg.

Tapestry-szőnyeg.

Kiddermminster-szőnyeg.

Hollandi-szőnyeg.

Juta-szőnyeg.

Ágy- és fall-szőnyeg.

Peluche-függöny.

Szövet-függöny.

Csipke-függöny.

Ágy- és asztalterítők.

Flanell- és utazó takarók.

Lópokróc.

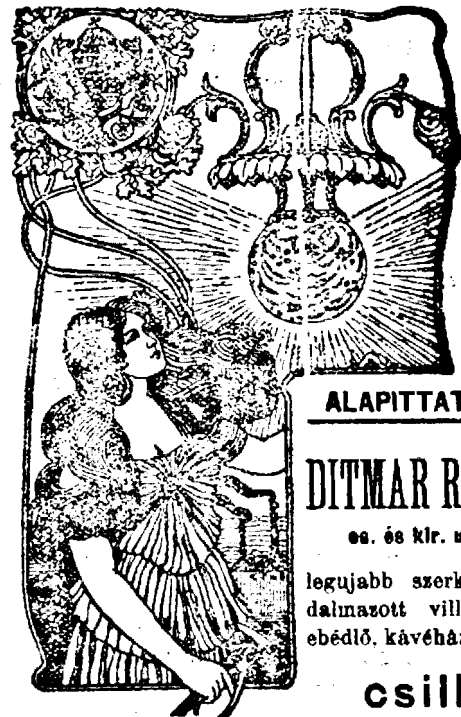
Legnagyobb választék.

Divat- és kelengye-árúház.

Deutsch Testvérek,

ARAD.

Raktárak: Bécs, Temesvár, Lugos, Karánsebes, Datta.

ALAPITTATOTT 1850.

DITMAR R. Budapest

es. és kir. udv. szállító

legújabb szerkezetű, szabadalmazott villamos szalon, ebédlő, kávéház és vendéglő

csillárai

Gebhart J. és Fia

cégnél

Aradon, Andrásy-tér 16.

kaphatók.

Ugyanott nagyválaszték található: ebédlő, tea, kávé és mocca-készletekből. — Minden egyéb az üveg-, porcellán- és lámpa-szakmába vágó használati- és dísz-tárgyakból.

Legújabb!!

„Kaiser“ zinn-edények.

Christofle ezüst evőeszközök.

Berndorf alpaca-árak.

Telefon-szám: 219.

437

Apró hirdetések.

Minden kihirdetés beiktatása leg-
alább **egy koronába** kerül és 20 szó
lehet, minden további szó 4 fillérbe,
vastagabb betűkből 8 fillérbe kerül. A
kis hirdetések előre fizetendők. Er-

tesztéseket a kiadóhivatal ad; leve-
lbeni kérdésekre a válasza való bé-
lyeg melléklendő. Telefon értesítéseket
nem ad a kiadóhivatal.

Legjobb minőségű
Singer-varrógépek

5 évi jótállás és nagyon jutányos
áron kapható

KALMÁR JÓZSEF

műszerész

Aradon, Salacz-utca 2. sz.

Nagy javítóműhely.

Villanycsengők és telefon-berende-
zések. 1584

Egy fiatal segéd

és egy jó nevelésű fiú, 2 középszálylyal,
tanulónak felvétetik Bara Lajos fűszer-
kereskedésében Pankotán. 1524

Egy 3-as Wertheim

pénzszekrény jutányos áron eladó. Bő-
vebbet a kiadóhivatalban.

Irodai teendők elvégzésére ajánl-
kozok délutáni órákban egy hölgy. Aján-
latokat „szorgalmas” jelige alatt a ki-
adóhivatalba kérek.

Ügyes, fiatal szolgáló

ovadékképes felvétetik. Írásbeli ajánlato-
kat a kiadóhivatal közvetít.

Kiadó egy két szobás utcza
lakás,

veranda, konyha és hozzátartozókkal.
Czím a kiadóhivatalban.

Utcza lapelárueltők felvételnek a ki-
adóhivatalban. Jelentkezhetni reggel 8-tól
9 óráig.

Borszivattyúk

3 évi jótállással.

Bortömlők

gyári áron

Hönig Frigyes

Arad,

Rákóczi-utca 28. sz.

Ugyanott 1448

tüzi fecskendők

és kutak.

Csak 5 korona

4 és 1/2 kiló finom illatos tolette
szappan, ameddig a készlet tart, a
melyek a préselésnél kissé megsérültek.
Az elküldés naponként utánvétellel,
vagy a pénz előleges beküldése ellené-
ben történik.

1937

A. Feith,

Wien, V/2. Matzleindorferstrasse 76.

A

„Gresham“

életbiztosító-társaság

aradi főügynöksége

irodáját

Erzsébet királyné-körút 17. sz.

I. emelet 1526

helyezte át.

Telefon 435. sz.

Diszes táncmeghívók, eljegy-
zési értesítések, lakodalmi
meghívók, számlák, üzleti ér-
tesítések, névjegyek és min-
dennemű nyomtatványok
esinos kivitelben
mérsékelt áron készít

**Aradi Nyomda
Részvény Társaság.**

2025—1901. alk. sz.

Hirdetmény.

Egy darab pejszörű 5 éves he-
rél, mindkét hátsó lába kesely,
hátsó jobb czombján ismeretlen bé-
lyegű és egy darab pejszörű 2 éves
herél szárcsa orru, bal szemén
kinövéses lovak bitangóságban fel-
fogattak s ha jogos tulajdonosa
nem jelentkezik, folyó évi novem-
ber hó 16-án d. e. 9 órakor el-
adatni fog.

Arad-Gája, 1901. évi november
hó 4 én.

Madarász.
alkapitány.

ARADI CZIPÉSZEK TERMELŐ SZÖVETKEZETE

Telefon 474.

Arad, Templom-utca, Minorita-palota.

Telefon 474.

Egyedül a maga nemében, csakis saját készítményű

női- és férfi-czipők, gyermek és leányka-topánkák,

komót és más czipőneműeket tart raktáron, vagy készít megrendelés után.

Nem gyári munka, de azért olcsóbb és jobb. — Különféle lakkok és cremek raktáron. — Házhoz tetszés szerinti időben választék küldetik.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

1449

Télikabátok.

Nagy választékban

férfi-, fiu- és gyermekruhát

legolcsóbb árban lehet bevásárolni

KASSOWITZ FÜLÖP ruha-üzletében

Andrássy-tér 9. sz.

1476

Utazóbundák.

Öltönyök.

Felöltők.

Városi bunda

Havelok.

Városi és megyei telefon 150. sz. **Ifj. Czeiler István** Városi és megyei telefon 150. sz.
fa-árak gyára Aradon, Pöltenberg Ernő utca 7., 8., 9. sz.

I. Gőzfűrészes áruk:

Deszkák, padlók és gerendák **tölgy, bükk, dió** stb. keményfa nemekből 5 mm. vastagságtól feljebb.

Méret szerinti megrendeléseket is elfogadok.

Mindenemű keményfa rönköket veszek.

II. Épület asztalosság:

Ajtók, ablakok, padozat és parkett gyors és nagybani gyártása.

Különlegesség saját gyártmányu **gördülő ablak faredőnyökben** (rolók).

Portallé és modern boltberendezések gyára stb.

III. Gépeken való fakidolgozások, u. m.:

Fűrészelés (gerenda, palló s deszka vágások; valamint **kanyarítások** (schweifolás, decoupirozás) **gyalulás** (egyengetés és vastagságból) **hornyolás** (keelés) **furás, vésés és osapolás** olcsó árban darab vagy munka-óra szerint számítva. 1173

Cserépszárító keretek raktáron.

Magy. kir. Államv. üzl. Debreczen.

27821—1901. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége az 1902. évben szükségessé váló pályafentartási fák szállítására pályázatot hirdet. A szükséglet körülbelül a következő:

160 drb. lejtmutató cölöp,
 184 drb. kilométer czövek,
 150 m³ jegenye fenyő deszka,
 3 m³ tölgyfa deszka,
 45 m³ szélmentszelen fenyőfa deszka,
 18 m³ padolat deszka tölgyfából,
 250 drb. emelőfa tölgyfából,
 18 drb. zárfa forgó sorompóhoz,
 18 drb. zárfa vonó sorompóhoz,
 30 m³ faragott vagy vágott erdei fenyőfa,
 2 m³ faragott vagy vágott vörös fenyőfa,
 290 m³ faragott vagy vágott jegenye fenyőfa,
 370 m³ faragott vagy vágott tölgyfa,
 25000 m. lécz puhafából,
 500 drb. kerítés oszlop tölgyfából,
 2022 drb. kerítés oszlop tölgyfából,
 116 m³ jegenye fenyő palló,
 122 m³ tölgyfapalló,
 12 m³ vörös fenyőpalló,
 77 m³ tölgy szálfá,
 15 m³ fenyő szálfá,
 35 drb. fenyőrud.

Az üzletvezetőség kiköti magának azon jogot, hogy fenti mennyiségnél 40 %-al többet is megrendelhesse az év folyamán.

A pályázati részletes feltételek alapján készített ajánlatok 1901. évi november 27-én déli 12 óráig nyújtandók be a debreczeni üz-

letvezetőség I. osztályához, a bánatpénz pedig november 26. déli 12 óráig helyezendő el az üzletvezetőség gyűjtőpénztárában.

A részletes pályázati feltételek és méretjegyzékek minden üzletvezetőségnél és kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők, alulírott üzletvezetőségnél pedig díjtalanul megszerezhetők.

A 122291.96. számú általános és 148889/901. sz. különleges feltételek készpénz fizetés mellett az igazgatóság nyomtatványtárában (Budapest Andrássy-ut 73—75. sz. a.) kérendők, — előbbinek egységi ára 50 fillér, utóbbi 90 fillér, postán való szállítás esetére 20 fillér postabélyeg melléklendő. Debreczen, 1901. évi október havában.

Az üzletvezetőség.

(Utányomás nem díjazatik.)

8557—1901. pm.

Hirdetmény.

A törvényhatósági utadónak az 1901. évre vonatkozó egyénekenkénti kivetési lajstromait az 1890. évi I. t. cz. 28. §-a értelmében az 1901. évi november 6-tól kezdődőleg 15 napi közzemlére kiteszem s erről az érdekelteket azal értesítem, hogy a kivetési lajstromokat a közzemlére kitétel ideje alatt megtekinthetik s az ez elleni felszólalásokat hozzám ugyanazon idő alatt benyújthatják. Arad 1901. évi október hó 31.

Salacz,
 kir. tanácsos
 polgármester.

Vérszegénység, sápadtság, ideggyengeség

ellen

biztos hatású gyógyszer felnőttek, valamint gyermekeknél

az

Kellemes ízű! Umbertó Nem keserű!

China-vasbor.

Az Umbertó-bor China és vasat, a két leghathatósabb gyógyszert a legjobb minőségű borban feloldva kellemesen adagolva tartalmazza, mely erejénél és kellemes ízénél fogva a gyógyulást nagyban elősegíti.

Vérszegények, különösen hölgyek, sápkóros gyermekek, valamint gyöngéledők és lábadozók ne mulasszák el egyszeri kísérlettel meggyőződni a kiváló gyógybor hatásáról. — Az **Umberto** China-vasbor egyszerűen gyomorerosító, sőt vérszegény betegeknek egyetlen étvágygerjesztő és kitűnően emészthető gyógyszernek bizonyult.

Egy félliteres üvegnek ára 1 frt 20 kr.

Nyilatkozat.

Tek. Hajós Árpád urnak Arad. Örömmel értesítem, hogy Umbertó china vasbora betegeimnél, különösen ideggyengeknél, neurastheniában ezenedőknél meglepő jó hatással volt. Szeged, 1901. február 10.

Tisztelettel

Dr. Zápory Nándor.

Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél Budapesten.

Délmagyarország részére egyedül

Hajós Árpád

gyógyszertárában az „Isteni gondviseléshez”

Arad, Andrássy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Nagy választék flu- és gyermek-ruhákban.

Telefon 369. szám.

Holtzer József

Férfi-szabó

Aradon, Vörösmarty-utca 1. szám.

Férfi-, fiu- és gyermek-ruhák, felső- és télikabátok, ulsterek, bundák és köpenyek.

Készlet állandóan mindenféle szőrme-árakban.

Katonai, egyenruhák magyar díszruhák!

Aradon minden részvételre és könyvnyomdára